

**Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja
na roky 2014 – 2020**

**Integrovaná územná stratégia udržateľného rozvoja
mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2014 – 2020**

August 2018

Európska únia
Európsky fond pre Regionálny rozvoj
Integrovaný regionálny operačný program

Názov:	Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja
Verzia	2.5
Dátum schválenia Radou Partnerstva pre UMR	02. 08. 2018
Dátum schválenia Radou Partnerstva pre RIÚS	02. 08. 2018
Dátum schválenia Riadiacim orgánom pre IROP	31.08.2018
Zodpovedný koordinátor RIÚS	Ing. Ľubomír Gerda
Zodpovedný koordinátor stratégie UMR	Ing. Patrícia Čekanová, PhD.

OBSAH

I. Úvod	4
1.1 Účel a ciele dokumentu RIÚS	4
1.2 Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS	5
1.3 Spôsob zapracovania stratégie UMR	6
1.4 Prehľad východiskových dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a informačných zdrojov	7
1.5 Chronológia prípravy RIÚS a spôsob zapojenia partnerov	8
1.6 Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS	8
II. Analytická časť	10
1. Regionálna doprava	10
2. Verejná osobná doprava.....	12
3. Nemotorová doprava.....	14
4. Sociálna oblasť.....	14
5. Materské školy	27
6. Základné školy	33
7. Stredné školy.....	37
8. Zdravotná starostlivosť	42
9. Vodovod a kanalizácia.....	46
10. Revitalizácia miest	47
11. SWOT analýza Košického kraja s ohľadom na analyzované oblasti	48
III. Strategická časť.....	53
3.1. Globálny cieľ RIÚS	53
3.2. Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji.....	53
Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov	53
Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane	

	vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	55
3.3.	Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám.....	59
	Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.....	59
	Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	67
3.4.	Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	72
	Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek.....	72
	Investičná priorita č. 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	75
3.5	Prioritná os č. 5: Udržateľný mestský rozvoj funkčnej oblasti mesta Košice	77
IV. Vykonávacia časť		78
4.1	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RIÚS	78
4.2	Indikatívny časový harmonogram a finančný plán realizácie RIÚS	79
4.3	Zásobník projektových zámerov	83
4.4	Monitorovanie realizácie RIÚS	83
4.5	Hodnotenie realizácie RIÚS	83
V. Prílohy		85

I. Úvod

1.1 Účel a ciele dokumentu RIÚS

V programovom období 2014-2020 je v IROP po prvý raz aplikovaný integrovaný prístup prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií. RIÚS je tak východiskovým implementačným dokumentom pre realizáciu IROP. Zároveň RIÚS predstavuje záväzný akčný plán konkrétnych plánovaných aktivít IROP v Košickom kraji, definujúci konkrétne plánované opatrenia s dôrazom na integrovaný prístup pre rozvoj územia. Zdrojom financovania RIÚS sú hlavne prostriedky štrukturálnych fondov vrátane povinného spolufinancovania z národných zdrojov a povinného spolufinancovania zo zdrojov rozpočtov regionálnej a miestnej samosprávy.

Je treba však upozorniť na skutočnosť, že aj keď v zmysle platnej legislatívy predstavujú štrukturálne fondy doplnkový zdroj financovania potrieb regionálneho rozvoja, v skutočnosti sú už na Slovensku pomerne dlhý čas jediným zdrojom jeho financovania. V súčasnosti preto nie je jasné, z čoho budú financované potreby regionálneho rozvoja po roku 2020, teda po ukončení štrukturálnej pomoci, čo môže do istej miery ovplyvniť trvalú udržateľnosť dosiahnutých výsledkov, resp. ďalšie zhoršovanie nepriaznivého stavu v Košickom kraji najmä v oblasti nezamestnanosti a rastúcej chudoby.

Ako základný problém pri tvorbe RIÚS sa ukázalo definovanie obsahovej náplne dokumentu. Boli tu dva rozdielne pohľady. Podľa jedného má byť RIÚS programovým dokumentom, teda má analyzovať potreby samosprávneho kraja, navrhnúť opatrenia na ich riešenie a následne definovať zdroje zo štrukturálnych fondov, štátneho rozpočtu a vlastné zdroje na financovanie navrhovaných opatrení, pričom zdroje IROP mali byť len jedným z týchto zdrojov. Tento prístup, vrátane osnovy na tvorbu strategického dokumentu takéhoto typu je uvedený v § 7 zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z. Tento program je základným plánovacím nástrojom regionálneho rozvoja ako na regionálnej, tak i na miestnej úrovni. Podľa druhého pohľadu má byť RIÚS implementačným nástrojom IROP s cieľom alokovať konkrétne navrhované opatrenia IROP stanovené na národnej úrovni do územia konkrétneho samosprávneho kraja. Tým má byť zabezpečený integrovaný prístup k plánovaniu regionálneho rozvoja, kde ciele stanovené na národnej úrovni sú prostredníctvom RIÚS realizované na území regionálnej a miestnej samosprávy, pričom národná úroveň poskytne nevyhnutné zdroje z IROP na realizáciu týchto cieľov. Je treba povedať, že celkový spôsob prípravy a spracovania IROP sa prikláňa k druhému pohľadu, teda že RIÚS má byť implementačným nástrojom IROP. Z tejto skutočnosti potom priamo vyplývajú aj požiadavky na rozsah analytickej a návrhovej časti RIÚS.

RIÚS by tak mal prispieť jednak k plneniu strategického rámca IROP tvoreného cieľmi politiky regionálneho rozvoja na národnej úrovni a jednak by mal reflektovať potreby a výzvy regionálnej a miestnej úrovne v Košickom kraji v prioritných oblastiach určených v IROP. Dosiachnutie tohto cieľa však bude závisieť od výšky regionálnej alokácie finančných prostriedkov na implementáciu RIÚS. Už teraz však môžeme povedať, že výška finančných prostriedkov na potreby a výzvy regionálnej a miestnej úrovne nedosiahne ani polovicu výšky finančných prostriedkov v predchádzajúcom programovom období 2007 - 2013 vyčlenených v Regionálnom operačnom programe. Pri tom výsledky hodnotenia minulého programovacieho obdobia, vykonaného CKO orgánom ukazujú, že napriek prijatej pomoci zo štrukturálnych fondov zaostávanie Košického kraja sa naďalej prehľbuje. To je vážne varovanie pre reálne nastavenie výšky indikátorov výsledku RIÚS.

Na základe vymedzenia z národnej úrovne RIÚS sústreďuje svoje intervencie do vybraných cieľov týchto prioritných oblastí:

- bezpečná a ekologická doprava v regiónoch,
- ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám,
- konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie,
- zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.

Je treba však povedať, že ani jedna z týchto oblastí vyčlenených v IROP priamo nerieši najzávažnejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji, ktorým je neustále rastúca nezamestnanosť, stagnujúce mzdy a z toho vyplývajúci nezadržateľný nárast chudoby. Tento závažný problém je podrobne analyzovaný v strategickom dokumente, Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja 2016 – 2022 (PHSR KSK), ktorý bol predložený na schválenie koncom roka 2015.

Prínosom celého RIÚS je identifikovanie a realizácia priorít na základe ich analýzy a následného konsenzu aktérov v Košickom kraji, čím sa má dosiahnuť predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania, ktoré je typické pre doterajší intuitívne orientovaný prístup pri identifikácii a realizácii priorít z národnej úrovne.

Vzhľadom na relatívne nízku výšku regionálnej alokácie a relatívne vysokú výšku investičného dlhu v uvedených prioritných oblastiach, investičný dlh niekoľkonásobne prevyšuje výšku regionálnej alokácie, bude cesta k dosiahnutiu konsenzu pravdepodobne veľmi ťažká.

1.2 Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS

Podľa záväzného Metodického usmernenia č.1 Riadiaceho orgánu pre IROP pre prípravu RIÚS verzia 1.0 je stanovená jednotná štruktúra dokumentu v nasledovnom členení:

- I. Úvod
- II. Analytická časť
- III. Strategická časť
- IV. Vykonávací časť
- V. Prílohy

V **úvode** sú rozpracované jednotlivé povinné časti v súlade s uvedeným Metodickým usmernením č.1.

Analytická časť obsahuje analýzu a komplexné hodnotenie východiskovej situácie v rámci každej tematickej oblasti IROP, s jasnou väzbou na strategickú časť RIÚS. V rámci analyzovaných tematických oblastí, tam kde je to relevantné, sú definované **územné investičné jednotky**, t.j. územie, ktoré bolo zvolené pre preskúmanie účinnosti plánovanej intervencie vo vzťahu k plneniu cieľov a ukazovateľov RIÚS na tomto území, v porovnaní s inými, identickými územnými investičnými jednotkami. Pre účely objektívneho porovnania územných investičných jednotiek boli stanovené kritériá, na základe ktorých je možné odôvodniť výber konkrétnej územnej investičnej jednotky. Uvedená metodika sa bude uplatňovať v prioritnej osi 2 pri špecifických cieľoch 2.1.1., časť B (zariadenia sociálnych služieb/zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na komunitnej úrovni) a C (rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni), 2.1.2., 2.2.1., 2.2.2. a 2.2.3., pri ktorých sa bude uplatňovať dvojkoľový proces výberu projektov. Závery analýzy sú pre každý špecifický cieľ IROP zhrnuté v SWOT analýze, ktorá sumarizuje silné a slabé stránky a príležitosti a ohrozenia analyzovaných tematických oblastí.

Strategická časť

Strategická časť obsahuje ciele, priority a súbor oprávnených aktivít na ich dosiahnutie prevzatých z IROP. Očakávané výsledky sú definované hodnotami indikátorov výsledku.

Hodnoty týchto indikátorov boli odhadnuté na základe rozdelenia výšky regionálnej alokácie na jednotlivé špecifické ciele. Rozdelenie výšky regionálnej alokácie bolo stanovené jednak konsenzom partnerov a jednak na základe projektových zámerov zozbieraných na území Košického kraja na oprávnené aktivity IROP. Tam, kde bol požadovaný väčší finančný objem vyplývajúci z projektových zámerov, tam bol stanovený aj väčší podiel regionálnej alokácie na daný špecifický cieľ s prihliadnutím na potreby vyplývajúce z analytickej časti, ktoré sú zhrnuté v SWOT analýze. Je treba však povedať, že celkový finančný objem projektových zámerov prevyšuje celkovú regionálnu alokáciu minimálne dva a pol krát, takže vždy ide viac o vnútroregionálny kompromis a konsenzus, ako o výsledok strategického plánovania.

Vykonávacia časť

Táto časť obsahuje:

- inštitucionálne a organizačné zabezpečenie prípravy a realizácie RIÚS
- časový a finančný harmonogram realizácie RIÚS
- indikatívny zoznam projektových zámerov prerokovaný s príslušnými regionálnymi ZMOS
- monitorovanie a hodnotenie RIÚS.

Prílohy

Táto časť obsahuje:

- stručnú charakteristiku územia kraja a podrobnejšie analytické materiály týkajúce sa niektorých oblastí IROP, ktoré pre svoj rozsah nemohli byť zaradené do pôvodného materiálu
- zoznam subjektov tvoriacich Partnerstvo
- zoznam členov Rady Partnerstva pre RIÚS
- zoznam a zloženie odborných poradných skupín podieľajúcich sa na tvorbe RIÚS
- zoznam použitých zdrojov
- skúsenosti z implementácie projektov v období 2007 – 2013
- grafické prílohy.

1.3 Spôsob zapracovania stratégie UMR

V roku 2014 bola medzi Košickým samosprávnym krajom a Mestom Košice podpísaná Dohoda o spolupráci (Príloha č. 2), v rámci ktorej bola dohodnutá vzájomná spolupráca strán dohody pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení stratégií RIÚS a UMR, ktoré majú byť spracované podľa požiadaviek IROP. Dohoda bola schválená v Zastupiteľstve Košického samosprávneho kraja i v Zastupiteľstve mesta Košice. V Dohode o spolupráci boli dohodnuté nasledovné skutočnosti:

- stratégia UMR bude integrálnou súčasťou RIÚS
- obe stratégie UMR a RIÚS budú predmetom schvaľovania v Zastupiteľstve KSK a v Zastupiteľstve mesta Košice
- funkčné územie mesta Košice je presne vymedzené Koncepciou územného rozvoja Slovenska 2001 v znení zmien a doplnkov č. 1 KURS 2011 a funkčné územie KSK tvorí celé územie Košického kraja
- územná investičná jednotka (ÚIJ) funkčnej mestskej oblasti mesta Košice je samostatne riešená v prioritnej osi č.5
- mestské funkčné územie mesta Košice tvoria tieto samosprávy: Košice, Trebejov, Sokol, Družstevná pri Hornáde, Kostoľany nad Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Olšany, Bukovec, Baška, Sady nad

- Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokolaňany, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhošť
- strany dohody sa dohodli, že výška alokácií finančných prostriedkov medzi RIÚS Košického kraja a IÚS UMR Košice bude prerozdelená pomerne, pričom kritériom na prerozdelenie alokácií bude počet obyvateľov pripadajúci na mestské funkčné územie mesta Košice v pomere k celkovému počtu obyvateľov funkčného územia Košického kraja, podľa stanoveného kritéria teda na UMR pripadne 35 % alokovaných finančných prostriedkov z prostriedkov určených pre RIÚS Košického kraja, pričom tieto prostriedky nezahŕňajú výšku prípadnej alokácie, ktorá bude formou integrovaných územných investícií, resp. iných projektových zámerov alokovaná na funkčné územie mesta Košice z prostriedkov, ktoré bude mať k dispozícii KSK, resp. prostriedkov alokovaných na financovanie integrovaných územných investícií realizovaných MK SR, MZ SR a ÚPSVaR SR
  - rovnakým pomerom bude prerozdelená aj výška alokácií pridelených na Technickú pomoc z IROP
  - strany dohody sa zaväzujú, že v súlade s platnou a účinnou Metodikou pre prípravu a realizáciu regionálnej integrovanej územnej stratégie (ďalej len „metodika pre RIÚS“) a s platným a účinným Štatútom a rokovacím poriadkom Rady partnerstva pre RIÚS kraja na roky 2014 – 2020 (ďalej len „štatút pre RIÚS“), budú pri hlasovaní v Rade Partnerstva postupovať tak, že budú rešpektovať svoje vzájomné potreby, ktoré vyplynú z analýz spracovaných v odborných poradných skupinách pre RIÚS Košického kraja a IÚS UMR a premietnu sa do strategických dokumentov RIÚS Košického kraja a IÚS UMR
  - dohoda bola uzatvorená na dobu určitú a jej trvanie je viazané na lehoty a termíny určené záväznými dokumentmi stanovenými riadiacim orgánom pre IROP – Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

1.4 Prehľad východiskových dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a informačných zdrojov

Vzhľadom na skutočnosť, že nový Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2016 – 2022 bol spracovaný až koncom roku 2015, teda po spracovaní RIÚS, je RIÚS zahrnutý do PHSR KSK 2016 – 2022 ako jeho súčasť. Rovnako v meste Košice IÚS UMR tvorí súčasť schváleného Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020, výhľadovo 2025.

Zároveň je RIÚS obsahovo previazaný s plánmi hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest a obcí na území Košického kraja, v rámci ktorých predložili svoje projektové zámery na nadväzujúce na jednotlivé špecifické ciele IROP.

Na národnej úrovni je RIÚS cez PHSR KSK previazaný najmä s cieľmi Aktualizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR ako aj ďalšími národnými sektorovými a koncepcnými dokumentmi. Rovnako je RIÚS cez PHSR KSK previazaný aj na regionálnej úrovni s relevantnými strategickými dokumentmi, či už ide o územnoplánovacie dokumentácie alebo strategické dokumenty v oblasti kultúry, školstva, sociálnej oblasti, zdravotníctva, dopravy a ochrane životného prostredia schválené zastupiteľstvami KSK a Mesta Košice.

Čo sa týka otázky informačných zdrojov prednostne sú používané verejne dostupné informačné zdroje, ako sú štatistické údaje Štatistického úradu SR a Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny SR. V prípade absencie takýchto údajov sú použité vlastné zisťovania najmä v oblasti školstva, dopravy a v sociálnej oblasti.

1.5 Chronológia prípravy RIÚS a spôsob zapojenia partnerov

Začiatok prípravy RIÚS bol podmienený vydaním základných dokumentov zo strany riadiaceho orgánu, a to metodiky pre RIÚS a schváleného znenia IROP.

Na základe metodiky pre RIÚS koordinátor pre RIÚS za Košický samosprávny kraj pripravil ako podklad na rokovanie pracovnej skupiny pre RIÚS návrh textu RIÚS, ktorý bol následne na konferencii predstavený členom pracovnej skupiny. Koordinátor pre RIÚS vyzval členov pracovnej skupiny na predloženie projektových zámerov pre jednotlivé špecifické ciele. Zároveň sa uzavrela dohoda medzi KSK a Mestom Košice, že IÚS UMR bude vypracovaný ako súčasť RIÚS. Kľúčovou bola dohoda o prerozdelení alokácií IROP medzi RIÚS a IÚS UMR. Ako porovnávací nástroj bol dohodnutý ukazovateľ počtu obyvateľov oboch funkčných území. Na základe výslednej alokácie pre funkčné územie Košického kraja bola táto alokácia rozdelená na jednotlivé špecifické ciele. Kľúčom pre rozdelenie alokácie bol celkový finančný objem predložených projektových zámerov na jednotlivé špecifické ciele. Výberové kritériá pre projektové zámery boli navrhnuté na základe analýzy jednotlivých oblastí v rámci špecifických cieľov, kde boli stanovené sledované ukazovatele. Na základe získaných hodnôt a podľa oprávnenosti v rámci daných podmienok uvedených v IROP boli vyhodnotené predložené projektové zámery. Zároveň budú navrhnuté projektové zámery z príslušného územia prerokované s regionálnymi ZMO. Kritériá, ktoré sú v analytickej časti uvedené pre výber ÚIJ, majú informatívny charakter. Záväzný zoznam kritérií vrátane spôsobu výpočtu, zdroja dát a kauzality bude súčasťou výzvy na predkladanie projektových zámerov pre príslušný špecifický cieľ. Pre špecifické ciele, pri ktorých sa neuplatňuje dvojkolový výber projektov, sa kritériá pre výber súčasťou výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok.

RIÚS a každú jej aktualizáciu berie na vedomie Rada Partnerstva pre Regionálnu integrovanú územnú stratégiu Košického kraja na roky 2014 – 2020 (RIÚS a UMR) a Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja a schvaľuje ju Riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program.

1.6 Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS

Prípravu RIÚS zabezpečuje KSK vlastnými kapacitami najmä pracovníkmi Odboru regionálneho rozvoja, plánovania a implementácie projektov. Niektoré časti spadajúce do kompetencií iných odborov Úradu KSK sú zabezpečované príslušnými odbormi. Ide hlavne o odbor sociálnych vecí a zdravotníctva, odbor školstva, odbor kultúry a odbor dopravy. Na makroekonomické analýzy boli zabezpečené práce externého spracovateľa formou dohody o vykonaní práce. Rovnaký mechanizmus bol použitý pre spracovanie časti týkajúcej sa návrhu Kreatívneho centra v Košiciach.

Na predloženie projektových zámerov bola vytvorená pracovná skupina z relevantných partnerov z územia Košického kraja. Rovnako bola vytvorená pracovná skupina pre oblasť kreatívnej ekonomiky.

Príprava IÚS UMR bola mestom Košice zabezpečená obdobným spôsobom, pričom na spracovanie IÚS UMR boli zabezpečené na dohodu o vykonaní práce dve pracovníčky z externej firmy, ktorá zároveň pripravuje aj spracovanie Programu rozvoja mesta Košice.

Uvedené štyri Dohody o vykonaní práce majú byť, podľa prísľubu riadiaceho orgánu refundované z technickej pomoci IROP.

Čo sa týka spolupráce koordinátorov RIÚS a IÚS UMR, tá je zakotvená priamo v Dohode o spolupráci medzi KSK a mestom Košice, kde je uvedené, že strany dohody sa budú:

- vzájomne informovať o všetkých dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa prípravy, spracovania a realizácie RIÚS Košického kraja a IÚS UMR
- navzájom pozývať na pracovné stretnutia týkajúce sa RIÚS Košického kraja a IÚS UMR a aktívne na nich participovať
- vzájomne informovať o aktuálnom stave prác na RIÚS Košického kraja a IÚS UMR
- spolupracovať pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení RIÚS Košického kraja a IÚS UMR.

II. Analytická časť

Kompletná analýza Košického kraja je dostupná v spracovaných materiáloch Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, či v Aktualizácii Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR. Stručnú charakteristiku Košického kraja uvádzame v prílohe materiálu ako povinnú prílohu. Pre potreby RIÚS boli stručne analyzované len oblasti podporované v IROP.

Pre úplnosť za oblasť dopravy v prílohe materiálu pripájame Plán rozvoja a modernizácie ciest II. a III. triedy v Košickom kraji (regionálny master plán) a Analýzu železničných tratí na území Košického kraja. Za oblasť zdravotníctva prikladáme Sieť zdravotníckych zariadení v Košickom kraji a Ústavnú zdravotnú starostlivosť v Košickom kraji, za oblasť kreatívnej ekonomiky výsledky prieskumu Štruktúry respondentov a štruktúry kreatívnych podnikateľov podľa sektorov Kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

1. Regionálna doprava

Územím Košického kraja prebiehajú významné nadregionálne cestné, železničné a energetické, dopravné ťahy v smere východ – západ a sever – juh. V oblasti cestnej dopravy sú to európske trasy E 50 (Žilina – Prešov – Košice – Michalovce štátna hranica s Ukrajinou) E 71 Košice – štátna hranica s Maďarskom – Miskolc) a E/58 (Zvolen – Rožňava – Košice – štátna hranica s Ukrajinou). Diaľnica D1 je v súčasnosti realizovaná v úseku Košice – Prešov, vrátane diaľničného privádzača do Košíc, realizovaná je aj rýchlостná cesta R4 po hranicu s Maďarskom.

Mapa 1 – Dopravná sieť v Košickom kraji

Dĺžka cestnej siete v Košickom kraji je 2 382,46 km ciest (13,3% z celkovej dĺžky ciest v SR), z čoho v krajskom meste Košice je spolu 99,30km ciest (4,2% z celkovej dĺžky ciest v kraji). Najvyšší podiel v kraji tvoria cesty III. triedy v dĺžke 1 414,5km (59,4%), najnižší podiel dlhodobo tvoria rýchlostné cesty v dĺžke 26,5km (1,1%) a diaľnice v dĺžke 5,4km (0,2%). Hustota cestnej siete dosiahla hodnotu 0,353km/km², resp. 3,054km na 1000

obyvateľov. V okresoch mesta Košice je rovnako ako v kraji najvyšší podiel ciest III. triedy (37,1%) a II. triedy (25,6%).

Tabuľka 1 – Cestná sieť v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2013 (km)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dĺžka ciest spolu	2379,2	2379,1	2379,1	2378,8	2378,9	2382,5
Cesty I. triedy	366,6	342,4	342,4	342,4	342,4	339,9
Cesty II. triedy	586,2	586,2	586,2	586,5	586,5	583,5
Cesty III. triedy	1421,0	1421,0	1421,0	1420,3	1420,3	1414,5
Diaľnice a diaľničné privádzače	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,4
Rýchlostné cesty a privádzače	0,0	24,2	24,2	24,3	24,3	39,2
Hustota cestnej siete (km/km ²)	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	3,068	3,068	3,068	3,068	3,068	3,068

Zdroj údajov: Slovenská správa ciest SR

Tabuľka 2 – Cestná sieť v okresoch mesta Košice v roku 2013 (km)

	Mesto Košice
Dĺžka ciest spolu	99,3
Cesty I. triedy	12,5
Cesty II. triedy	25,4
Cesty III. triedy	36,8
Rýchlostné cesty a privádzače	24,5
Hustota cestnej siete (km/km ²)	0,419
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,425

Zdroj údajov: Slovenská správa ciest SR

1.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti regionálnej dopravy

Na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 by sa mali naďalej rozvíjať stredne veľké mestá ako súčasť polycentrického systému osídlenia a zároveň posilniť význam sídelných systémov ako ťažísk osídlenia. Prevažná väčšina centier osídlenia Košického kraja je lokalizovaná na nadradenej cestnej infraštruktúre (jej hustota v podmienkach Košického kraja je relatívne dostatočná) niektoré mestá (napr. centrá rozvoja Spišská Nová Ves, Gelnica), však ležia na cestách II. triedy s absenciou nadradenej dopravnej infraštruktúry. Práve prepojením centier osídlenia (a ich zázemia) s nadradenou cestnou infraštruktúrou sa napomôže vyváženejšiemu územnému rozvoju regiónov. V rámci štruktúry ťažísk osídlenia je nevyhnutné zabezpečiť kvalitnú cestnú infraštruktúru aj vo vzťahu k vidieckym priestorom, ktoré sú obsluhované prevažne po cestách III. triedy. Zabezpečenie bezpečnosti cestnej premávky, zlepšenie regionálnych dopravných prepojení v záujme zlepšenia mobility a konkurencieschopnosti regiónov, posilňovanie mobility a zlepšovanie kvality životného prostredia sú teda základným predpokladom rozvoja regiónov.

Nároky na kvalitu ciest II. triedy vychádzajú z toho, že viaceré preberajú funkciu nadradenej cestnej infraštruktúry (t.j. ciest I. triedy) v prepojení terciárnych a sekundárnych uzlov s priamym napojením na nadradenú cestnú sieť a infraštruktúru TEN-T (taktiež ako dôsledok zvýšenia intenzity v súvislosti so zavedením mýtného systému na diaľniciach, rýchlostných cestách a cestách I. triedy). Cesty I. triedy úplne absentujú v okresoch Gelnica, Spišská Nová Ves pričom zásadným problémom ciest II. a III. triedy nielen v týchto regiónoch je ich zlý stavebno-technický stav, ktorý má vplyv na zhoršenie dostupnosti regiónov a bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Zvyšovanie bezpečnosti cestnej premávky je jedným zo základných cieľov EÚ v oblasti dopravy: „Znížiť do roku 2050 počet

smrteľných nehôd v cestnej doprave takmer na nulu.“¹ Významný prvok z hľadiska dostupnosti a zjazdnosti ciest predstavujú mostné objekty, z ktorých mnohé sa vyznačujú zlým stavebno-technickým stavom a prekročenou dobou životnosti.

2. Verejná osobná doprava

V regionálnej verejnej osobnej doprave rozsahom služieb dlhodobo dominuje autobusová doprava. Prímestskú autobusovú dopravu zabezpečujú autobusoví dopravcovia (Eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s.) na základe zmluvných vzťahov so samosprávnymi krajinami už od roku 2003. Aktuálne zmluvy sú platné do konca roka 2017, pričom existuje možnosť ich predĺženia až do roku 2021.

V počte prepravených osôb v prímestskej autobusovej doprave je od roku 2008 zaznamenaný klesajúci trend, keď v roku 2008 bolo prepravených spolu 31 641 tisíc osôb a do roku 2014 ich počet poklesol na 23 049 tisíc osôb. Tento vývoj je možné ilustrovať aj počtom predaných cestovných lístkov (počet prepravených osôb a počet cestovných lístkov nie sú totožný údaj, rozdiel spočíva v možnosti kúpiť 1 lístok, ak autobus vykonáva tzv. pokračujúci spoj).

Tabuľka 3 – Počet predaných cestovných lístkov

Rok	Obyčajné cestovné	Zľavnené cestovné - žiak, študent	Zľavnené cestovné - deti, ŤZP, nad 70 rokov	Spolu
2008	17 084 341	10 681 607	3 443 546	31 209 494
2009	14 345 046	9 633 314	2 995 032	26 973 392
2010	13 669 312	9 400 577	3 076 374	26 146 263
2011	13 052 175	8 890 740	3 131 241	25 074 156
2012	12 783 435	8 414 122	3 107 819	24 305 376
2013	12 736 430	7 929 712	3 019 061	23 685 203
2014	12 354 866	7 543 894	2 910 291	22 809 051

Zdroj: KSK

Prímestská doprava je zabezpečená do všetkých miest a obcí Košického kraja. Dopravná ponuka a analýzy jej posudzovania vychádzajú z Plánu dopravnej obslužnosti Košického kraja spracovaného z úrovne ministerstva v roku 2007. Od prevzatia kompetencií sa vozidlový park prímestskej dopravy v Košickom kraji postupne modernizoval a v roku 2014 pozostával zo 457 autobusov, ktorých priemerný vek je 5,86 rokov. Počet nízkopodlažných autobusov v prímestskej doprave je 14. Štruktúra vozidlového parku sa plynule prispôsobuje zmenám v dopravnom dopyte najmä zvyšujúcim sa podielom nízko a stredno kapacitných autobusov.

Integrácia dopravy je zatiaľ realizovaná iba v prepravnej a technologickej úrovni (koordinácia cestovných poriadkov, vzájomná akceptácia prirodzených prestupných miest, ochota zjednotiť prepravné poriadky dopravcov, kompatibilita vybavovacích tarifných systémov), chýba ale tarifná integrácia a preukázateľná inštitucionálna podpora objednávateľov.

Krajské mesto Košice je druhým najväčším železničným uzlom SR. Košický kraj má hustú sieť železničných tratí, ktoré ho spájajú s okolitými štátmi EÚ. Prostredníctvom systému Východoslovenských prekladísk a širokorozchodnej trate je napojené na Ukrajinu a Rusko.

¹ Biela kniha EK

Železničná doprava obsluhuje 83 z 440 obcí v Košickom kraji. Hlavnou traťou je trasa Spišská Nová Ves – Margecany – Košice – Trebišov – Michalovce/Čierna nad Tisou. Technickým problémom tratí je ich nízka prepravná rýchlosť, pomerne zastaraný vozňový park i nevyhovujúca úroveň železničných staníc v niektorých mestách i obciach.

Dĺžka prevádzkovaných železničných tratí v Košickom kraji v priebehu sledovaných rokov klesá, v roku 2013 bolo prevádzkovaných 357 km železničných tratí, oproti roku 2008 ide o pokles o 91 km (20%). Podrobný prehľad železničných tratí je v prílohe materiálu.

Dopravný potenciál kraja zvyšuje Letisko Košice – Airport Košice a.s., ktoré patrí do I. kategórie ako verejné letisko s medzinárodným významom. Na území Košického kraja sa nachádza aj verejné vnútroštátne letisko Spišská Nová Ves, dva heliporty pre leteckú záchrannú službu a 16 letísk pre letecké práce v poľnohospodárstve.

Aktivizuje sa aj vodná cesta na rieke Bodrog od Ladmoviec smerom do Maďarska.

2.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti verejnej osobnej dopravy

Podiel verejnej osobnej dopravy (ďalej len „VOD“) na prepravnom množstve poklesol z 50% v roku 1995 na 30% v roku 2008 a podiel individuálnej automobilovej dopravy (ďalej len „IAD“) sa tak v tomto období zvýšil na 70%. V prímestskej a regionálnej autobusovej doprave boli vykonané v poslednej dekáde viaceré opatrenia smerujúce k zmene tohto nepriaznivého stavu (obnova vozidlového parku, modernizácia autobusových staníc, obnova všetkých označníkov autobusových zastávok apod.).

Tabuľka 4 – Vozidlový park prímestskej dopravy v Košickom kraji

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet autobusov	ks	474	465	467	466	461	459	457
Priemerný vek autobusov	roky	12,20	11,34	10,40	10,06	8,76	6,92	5,86
Počet zakúpených autobusov	ks	75	46	35	39	45	45	45

* zakúpených aj 12 ojazdených autobusov

Zdroj: KSK

V autobusovej doprave je však okrem nevhodnej organizácie dopravy stálym nedostatkom aj nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia infraštruktúry – v rámci staníc chýbajú záchytné parkoviská pre osobné vozidlá a taxíky, odstavné plochy pre bicykle a motocykle a úschovne batožiny. Naďalej častým javom je nedostatočná koordinovanosť jednotlivých dopravných systémov – dopravné systémy sú koordinované len v oblasti zosúladovania cestovných poriadkov prímestskej autobusovej dopravy a železničnej dopravy, avšak bez akejkoľvek tarifnej integrácie medzi jednotlivými dopravnými systémami. Napriek tomu sú vytvorené podmienky na tarifnú integráciu formou jednotného vybavovacieho dopravného systému všetkých dopravcov prímestskej a mestskej dopravy na území Košického a Prešovského samosprávneho kraja, čo umožňuje prevádzku systému EMBASE – vzájomné uznávanie čipových kariet medzi dopravcami. Vybavovacie systémy v prímestskej doprave sú z roku 2005 a ich technologická životnosť končí. Zároveň sú v spolupráci medzi objednávateľmi a dopravcami vytvorené prestupné miesta s kvalitnou časovou koordináciou prestupov. Infraštruktúra prestupných miest však neobsahuje dynamické informačné údaje ani štandardné technologické zázemie pre cestujúcich. Koordinácia medzi dispečingami dopravcov zatiaľ nie je technologicky ani organizačne zabezpečená.

3. Nemotorová doprava

Na dopravné účely sú využívané predovšetkým cyklotrasy v mestách, cesty II. a III. triedy s nízkymi intenzitami a ojedinele vybudované segregované cyklistické komunikácie medzi obcami. Košický samosprávny kraj zrealizoval ku koncu roku 2010 prieskum del'by prepravnej práce v troch mestách kraja (Košice, Michalovce, Spišská Nová Ves). Podiel bicykla na doprave tvoril v priemere 4,1%. Mestské cyklotrasy sú vedené samostatnými cyklistickými cestičkami, cyklistickými pruhmi a pásmi alebo sú vedené v spoločnom priestore s chodcami. Odhadovaná dĺžka cyklistickej siete na dopravné účely v Košickom kraji vrátane mestských cyklotrás je 31 km.

Na území mesta Košice dosiahla celková dĺžka cyklistickej siete spolu 26km, z toho 22,8km je mestských cyklotrás.

V Košickom kraji bolo na základe mapovania v roku 2011 identifikovaných celkovo 54 cykloturistických trás rôznej kategórie, v dĺžke spolu 1306,9 km. Územím kraja prechádzajú medzinárodné cyklotrasy Karpatská cyklistická cesta a Cyklotrasa dobrého vojaka Švejka, navrhované sú Zemplínska cyklomagistrála a EUROVELO 11.

3.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti nemotorovej dopravy

Rozvoj mestskej mobility formou podpory cyklodopravy prináša pozitívny efekt nielen pre cyklistov, ale i pre motoristov a samotné samosprávy. Súčasný trend v SR poukazuje na zvyšujúci sa záujem verejnosti o cyklodopravu v súvislosti s postupne vzrastajúcou preferenciou verejnej osobnej dopravy (VOD) v mestách a regiónoch. Stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu v SR aj v Košickom kraji možno hodnotiť ako nevyhovujúci, pričom jej najväčším nedostatkom je neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom lokálnych diskontinuit, nekvalitná stavebná úprava, nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy a nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov. Súhrnná dĺžka cyklokomunikácií v SR predstavuje necelých 150 km. Tri pätiny tvoria samostatné komunikácie – buď výhradne pre cyklistov (15%) alebo častejšie pre chodcov i cyklistov, a to s oddelenou prevádzkou (23%) i zmiešanou prevádzkou (22%). Tretinu súhrnnej dĺžky tvoria chodníky vybudované v pridruženom dopravnom priestore, z toho na takmer 16% je pohyb cyklistov oddelený, na vyše 18% je zmiešaný s pohybom chodcov. Iba 6% dĺžky cyklokomunikácií v mestách je v hlavnom dopravnom priestore (cyklistický pruh, pás, koridor). Z autobusových staníc, železničných staníc a zastávok v sledovaných mestách SR je 16% vybavených parkoviskami alebo stojanmi pre bicykle.² V rámci SR bolo v roku 2013 najviac cyklostojanov v meste Košice (134). Podpora v rámci RIÚS-u Košického kraja bude v rámci posilnenia cyklistickej dopravy zameraná na rozvoj cyklokomunikácií, cyklopruhov, cyklokoridorov apod., ako aj na rozšírenie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry (cyklostojany, odpočívadlá apod.).

4. Sociálna oblasť

Sociálna starostlivosť

V oblasti sociálnej starostlivosti v Košickom kraji je v priebehu rokov 2008 – 2013 zaznamenaný rast tak v počte zariadení ako aj v počte miest v týchto zariadeniach. V roku 2013 bolo v Košickom kraji spolu 137 zariadení sociálnej starostlivosti, v ktorých bolo celkovo 5 761 miest. Oproti roku 2008 ide o nárast počtu zariadení sociálnej starostlivosti v kraji o 25%.

---

² Na účely analýzy stavu cykloinfraštruktúry v mestách bol v roku 2012 vykonaný prieskum, v ktorom Výskumný ústav dopravný oslovil 138 slovenských miest. Prieskumu sa zúčastnilo 67 miest.

Tabuľka 5 – Vývoj počtu sociálnych zariadení a ich kapacity v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zariadení sociálnych služieb	109	119	128	137	140	137
Počet miest v zariadeniach soc. služieb (k 31.12.)	5 272	5 524	5 527	5 678	5 639	5 761
Počet miest v zariadeniach pre cieľovú skupinu seniori	1 937	1 803	1 941	1 682	1 644	1 664
Počet miest v domovoch soc. služieb	1 566	1 690	1 509	1 598	1 581	1 888

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na základe Registra poskytovateľov sociálnych služieb je v Košickom kraji k marcu 2015 evidovaných 644 poskytovateľov sociálnych služieb, z čoho najvyšší podiel sú poskytovatelia sociálnych služieb pre cieľovú skupinu seniorov (43%) a zdravotne postihnutých občanov (37%). Z hľadiska druhu poskytovanej služby je najviac poskytovateľov opatrovateľskej služby (182, t.j. 28,3%). Väčšina poskytovateľov sociálnej služby (58,5%) sú neverejní poskytovatelia, obce/mestá v Košickom kraji poskytujú 31,5% sociálnych služieb. V rámci zariadení služieb krízovej intervencie (útulky, zariadenia núdzového bývania, domovy na pol-cestě) je v Košickom kraji evidovaných 17 zariadení s celkovým počtom 432 miest.

V evidencii žiadateľov o zabezpečenie sociálnej služby bolo k marcu 2015 spolu 64 občanov Košického kraja v rámci cieľovej skupiny seniorov a 100 občanov v rámci cieľovej skupiny ťažko zdravotne postihnutých občanov.

V priebehu roka 2014 požiadalo o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu 802 občanov, pričom najviac žiadostí sa týkalo tých druhov sociálnych služieb, ktoré sú poskytované pobytovou formou (špecializované zariadenie, zariadenie podporovaného bývania, domov sociálnych služieb), a to až 769. Na základe žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu bolo vydaných celkovo 718 kladných rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu.

Počet občanov odkázaných na sociálnu službu sa odzrkadlil aj v počte požiadaviek na zabezpečenie sociálnej služby v priebehu roka 2014. K 1.1.2014 KSK evidoval 53 nevybavených žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby, k nim v priebehu roka 2014 pribudlo ďalších 599 žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby, čo k 31.12.2014 predstavovalo spolu 652 žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby. Z uvedeného počtu bola sociálna služba zabezpečená s dôrazom na slobodný výber budúceho poskytovateľa sociálnej služby celkovo 621 žiadateľom, t.j. 95% občanov. K 31.12.2014 bolo evidovaných 25 nevybavených žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby. Rešpektujúc občanov vlastný výber poskytovateľa sociálnej služby, evidoval KSK k 31.12.2014 v evidenciách čakateľov na voľné miesta v konkrétnych zariadeniach sociálnych služieb celkovo 229 žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby (z toho 131 žiadostí u verejných poskytovateľov a 98 žiadostí u neverejných poskytovateľov).

Tabuľka 6 – Počet vybavených žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v Košickom kraji v rokoch 2014 a v 1.Q 2015

	ŠZ	DSS	ZPB	RS	Spolu
1.Q 2014	64	48	15	4	131
2.Q 2014	80	43	15	7	145
3.Q 2014	75	41	23	10	149
4.Q 2014	131	36	23	6	196
Rok 2014 spolu	350	168	76	27	621

1.Q 2015	129	45	18	3	195
----------	-----	----	----	---	-----

Zdroj údajov: KSK

K 1.1.2015 KSK evidoval 25 nevybavených žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby, k nim v priebehu 1.Q 2015 pribudlo ďalších 179 žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby, čo k 30.06.2015 predstavovalo spolu 204 žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby. Z uvedeného počtu KSK zabezpečil, s dôrazom na slobodný výber budúceho poskytovateľa sociálnej služby, sociálnu službu celkovo 195 žiadateľom. Rešpektujúc občanov vlastný výber poskytovateľa sociálnej služby eviduje KSK k 31.3.2015 v evidenciách čakateľov na voľné miesta v konkrétnych zariadeniach sociálnych služieb celkovo 207 žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby (z toho 147 žiadostí u verejných poskytovateľov a 60 žiadostí u neverejných poskytovateľov).

Celkový počet poberateľov sociálnych dávok v Košickom kraji mal do roku 2012 rastúcu tendenciu, po tomto roku možno sledovať postupný pokles ich počtu. Vzhľadom na druh sociálnej dávky je najviac poberateľov prídavku na dieťa, ich počet však v celom sledovanom období postupne klesá, v roku 2014 bolo v Košickom kraji spolu takmer 92 tisíc poberateľov prídavku na dieťa. Druhou výraznejšou skupinou sú poberatelia pomoci v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktorých bolo v roku 2014 celkom 34,4 tisíc v Košickom kraji. Aj tu je možné sledovať pokles ich počtu od roku 2010.

Tabuľka 7 – Vývoj počtu poberateľov sociálnych dávok v Košickom kraji v rokoch 2009 – 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pomoc v hmotnej núdzi a príspevky k dávke	41 491	43 121	42 459	41 676	41 248	34 374
Pomoc v hmotnej núdzi - dávka a príspevky pre uchádzačov o zamestnanie	-	-	-	32 094	31 655	25 668
Prídavok na dieťa	101 221	100 013	98 218	95 988	93 680	91 879
Rodičovský príspevok	21 024	21 386	22 107	21 902	21 691	21 201
Peňažné príspevky na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov	22 058	23 463	24 362	24 942	25 424	25 809
Peňažné príspevky na opatrovanie	8 450	9 078	9 376	9 515	9 607	9 651
Mesto Košice						
Pomoc v hmotnej núdzi a príspevky k dávke	7 735	7 850	7 826	7 554	7 377	5 546
Pomoc v hmotnej núdzi - dávka a príspevky pre uchádzačov o zamestnanie	-	-	-	4 965	4 757	2 805
Prídavok na dieťa	31 723	30 925	30 084	29 199	28 482	27 979
Rodičovský príspevok	5 333	5 298	5 547	5 485	5 468	5 336
Peňažné príspevky na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov	4 687	5 005	5 227	5 416	5 565	5 594
Peňažné príspevky na opatrovanie	1 451	1 575	1 622	1 653	1 671	1 660

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

K zariadeniam sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPOD a SK) patria detské domovy, krízové strediská a resocializačné strediská.

Ku koncu roka 2014 bolo v Košickom kraji 16 detských domovov, z toho 14 v zriaďovateľskej pôsobnosti len ÚPSVaR SR a 2 v zriaďovateľskej pôsobnosti akreditovaných subjektov. Do roku 2014 v Košickom kraji neboli zriadené žiadne detské domovy akreditovanými subjektmi. Celková kapacita detských domovov bola ku koncu roka 2014 spolu 1100 miest (z toho 1085 miest v štátnych zariadeniach), oproti roku 2009 ide

o mierny nárast o 36 miest. Vo funkčnom území mesta Košice sa nachádza 5 detských domovov, z čoho tri sú štátne, ktoré v roku 2014 mali celkovú kapacitu 242 miest. Zo 14 štátnych detských domovov v Košickom kraji bolo ku koncu roka 2014 zriadených 5 domovov detí. Podľa Konceptie zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2012 -2015 s výhľadom do roku 2020 – Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti je zámerom, že do konca roku 2020 by mali byť všetky detské domovy v Košickom kraji, ktoré sú v súčasnosti centrami detí, zmenené na domovy detí.

Počet miest v profesionálnych rodinách sa od roku 2009 neustále zvyšoval. V roku 2009 bolo z vtedajšej celkovej kapacity 1064 miest vyčlenených 124 miest v profesionálnych rodinách, čo predstavovalo necelých 12%. V roku 2014 to už bolo 301 miest z celkovej kapacity 1100 miest, čo predstavovalo 27,4%.

Tabuľka 8 – Vývoj počtu detských domovov a ich kapacity v Košickom kraji a v meste Košice v rokoch 2009 – 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Košický kraj						
Počet detských domovov spolu	15	15	14	14	14	16
- z toho štátne	15	15	14	14	14	14
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	2
Kapacita detských domovov spolu	1 064	1 069	1 072	1 075	1 085	1 100
- z toho štátne	1 064	1 069	1 072	1 075	1 085	1 085
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	15
Počet miest v profesionálnych rodinách	124	146	185	270	291	301
Využitelnosť kapacity (%)	95,29	95,02	95,47	98,64	97,36	94,19
Mesto Košice						
Počet detských domovov spolu	3	3	3	3	3	5
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	2
Kapacita detských domovov spolu	214	214	214	212	212	242
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	15

Zdroj údajov: ÚPSVaR SR

Počet krízových a resocializačných stredísk v Košickom kraji je na stabilnej úrovni, s miernym nárastom kapacity v resocializačných strediskách. Ku koncu roka 2014 bolo v Košickom kraji 7 krízových stredísk a 2 resocializačné strediská. Celková kapacita krízových stredísk bola ku koncu roka 2014 spolu 105 miest, u resocializačných stredísk 70 miest. Oproti roku 2009 bol zaznamenaný nárast o 16 miest v resocializačných strediskách. Vo funkčnom území mesta Košice majú miesta výkonu 3 krízové strediská s celkovou kapacitou 54 miest v roku 2014 a 1 resocializačné stredisko s kapacitou 18 miest.

Tabuľka 9 – Vývoj počtu krízových a resocializačných stredísk a ich kapacity v Košickom kraji a v meste Košice v rokoch 2009 – 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Košický kraj						
Počet krízových stredísk	6	6	6	6	7	7
Počet resocializačných stredísk	2	2	2	2	2	2
Kapacita krízových stredísk	105	105	105	97	105	105
Kapacita resocializačných stredísk	36	54	54	54	70	70
UMR						
Počet krízových stredísk	3	3	3	3	3	3

Počet resocializačných stredísk	1	1	1	1	1	1
Kapacita krízových stredísk	53	53	53	54	54	54
Kapacita resocializačných stredísk	0	18	18	18	18	18

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb

Starostlivosť o deti do troch rokov veku

Starostlivosť o deti mladšie ako 2 roky na území Košického kraja je poskytovaná spolu v 29 zariadeniach s celkovou kapacitou 638 miest, z čoho takmer $\frac{3}{4}$ sú na území mesta Košice.

Tabuľka 10 – Zariadenia starostlivosti o deti do 2 rokov v Košickom kraji

Okres	Počet zariadení	Celková kapacita
Mesto Košice	20	449
Košice – okolie	1	15
Michalovce	2	74
Rožňava	1	23
Spišská Nová Ves	2	30
Trebišov	3	47

Zdroj údajov: RÚVZ Košice

Starostlivosť o deti od 2 rokov na území Košického kraja poskytujú všetky materské školy, pokiaľ im to dovoľuje stanovená kapacita. V materských školách v Košickom kraji bolo v septembri 2014 zapísaných spolu 1101 detí vo veku do troch rokov, čo predstavuje 5,5% z celkového počtu zapísaných detí v materských školách.

Tabuľka 11 – Počet detí v mladších ako 3 roky v materských školách v Košickom kraji

	2014
Počet zapísaných detí mladších ako 3 roky	1 101
Počet zapísaných detí	20 098

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

4.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti sociálnych služieb

Počas procesu realizácie deinštitucionalizácie sociálnych služieb, konkrétneho zariadenia, bude poskytovanie sociálnych služieb finančne náročnejšie, ako súčasné inštitucionálne poskytovanie služieb. I keď z pohľadu klienta je to jednoznačne krok vpred, smerom k zlepšeniu poskytovania sociálnych služieb, z pohľadu trvalej udržateľnosti je oproti súčasnému stavu finančne oveľa náročnejší. Vyplýva to najmä zo zvýšených nákladov na mzdy (inštitucionálne zariadenie DSS s celoročným pobytom s kapacitou 80 potrebuje podľa normatívu cca 40 zamestnancov kým deinštitucionalizované zariadenie DSS s celoročným pobytom (13 rodín po 6 klientov) potrebuje cca 60 zamestnancov (1 rodina v samostatnom bývaní potrebujete pre zabezpečenie prevádzky minimálne 4 odborných zamestnancov – zabezpečenie zmien v súlade so zákonníkom práce – a tiež 8 neodborných zamestnancov).

Tieto zvýšené náklady budú najmä v období poskytovania sociálnej služby v pôvodnej inštitúcii a tiež v rodinných domoch paralelne. Po ukončení procesu DI – zatvorenie pôvodnej inštitúcie – sa predpokladá zníženie nákladov na maximálne rovnakú úroveň ako pre začatím DI, príp. nižšie.

Preto bolo nevyhnutné vypracovať stratégiu deinštitucionalizácie sociálnych služieb v Košickom kraji, aby sa znížilo riziko možného nedostatku zdrojov v rozpočte Košického samosprávneho kraja v budúcich obdobiach na udržanie nového systému deinštitucionalizovaných služieb. Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na

roky 2016 – 2020 bola spracovaná začiatkom roka 2016 a Zastupiteľstvo KSK ju schválilo uznesením č. 318/2016 dňa 22.02.2016.

V súčasnosti je v Košickom kraji nedostatok zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku, čo vytvára bariéry pre návrat žien po materskej dovolenke na trh práce. Túto skutočnosť čiastočne eliminuje vysoká miera nezamestnanosti v Košickom kraji. Ak však chceme prispieť k riešeniu nezamestnanosti, nezaobíde sa to bez zvýšenia kapacity zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku.

4.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre sociálnu oblasť v rámci sociálnych služieb na komunitnej úrovni je územnou investičnou jednotkou úroveň obce/okresu (LAU 2/LAU 1), resp. klient sociálnej služby, resp. cieľová skupina, ktorým sa poskytuje sociálna služba a služba sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek (obcí), z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príslušných obcí, teda spolu s mestskými časťami ide o 52 územných jednotiek.

Projekty v sociálnej oblasti boli rozdelené podľa formy sociálnej služby a prijímateľov sociálnej služby, t.j. cieľovej skupiny, do piatich skupín, pre ktoré boli stanovené nasledujúce kritériá:

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Podpora poskytovania služieb na komunitnej úrovni pre osoby so zdravotným postihnutím	Obec (LAU 2)	Vybavenosť územia komunitnými službami pre osoby so zdravotným postihnutím (hodnotiace)	Kritérium sa počíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a celkovým počtom osôb so zdravotným postihnutím.	Register poskytovateľov služieb v kraji, osoby so ŤZP: štatistické výkazy ÚPSVaR SR o počte poberateľov príspevkov na kompenzáciu ŤZP	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Hlavným výsledkom špecifického cieľa bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej.
		Počet obyvateľov na území, kde majú poskytovať služby pre osoby so zdravotným postihnutím (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam nad 4000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 4000 prepočítame hodnotu nasledovne: obciam s počtom obyvateľov 3999 – 2000 pridelieme 10 bodov, obciam 1999-1000 pridelieme 5 bodov, menej ako 999 1 bod.	ŠÚ SR, register poskytovateľov	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Podľa štandardov minimálnej vybavenosti obcí by práve obce nad 4000 resp. 5000 mali mať pomerne pestrú škálu služieb, ktoré môžu byť využívané občanmi so zdravotným postihnutím. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
Podpora poskytovania služieb na komunitnej úrovni pre seniorov	Obec (LAU 2)	Vybavenosť územia komunitnými službami pre seniorov (hodnotiace kritérium)	Kritérium sa počíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb pre seniorov v obci a celkovým počtom seniorov. Interpretácia: Platí, čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavšie je vybavenie obce potrebnými službami.	Register poskytovateľov služieb v kraji; ŠÚ SR	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Prístupnosť sociálnych služieb je aj jedným z hlavných kritérií hodnotenia úrovne služieb z hľadiska napĺňania medzinárodných štandardov. Pre toto kritérium sa berie do úvahy len kapacita služieb, ktoré sú určené seniorom, teda denný stacionár, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby.
		Komplexnosť komunitných	Týmto kritériom sa sleduje	ŠÚ SR, register	Kritérium vybavenosti územia

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
		služieb pre seniorov (hodnotiace kritérium)	zastúpenie komunitných služieb pre seniorov v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre túto cieľovú skupinu. Hodnotí sa primeranosť komunitných služieb veľkosti obce a akú pestrú paletu služieb pre seniorov v obci ponúka - zákon 448/2008 Z.z. Do skupiny služieb pre seniorov nepočítame služby, ktoré majú viac preventívny a aktivizačný charakter - denné centrá, jedáleň, pretože tento typ služby by sa nemal obmedzovať podľa veľkosti obce	poskytovateľov služieb	komplexnými službami pre seniorov má zabezpečiť, aby sa pomocou komunitných služieb uspokojovali potreby všetkých cieľových skupín obyvateľov miest a obcí. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
		Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú služby pre seniorov (hodnotiace kritérium)	Podľa počtu obyvateľov napr. obciam nad 2000 pridelíme plný počet bodov. Obciam pod 2000 pridelíme hodnotu nasledovne: 1999-1000 10 bodov, menej ako 999 5 bodov. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili – budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.	ŠÚ SR, register poskytovateľov služieb	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Podľa štandardov minimálnej vybavenosti obcí by práve obce nad 2000 obyvateľov by mali mať istú škálu služieb, ktoré môžu byť využívané občanmi seniorského veku. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
		Starnutie obyvateľstva (Hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako podiel obyvateľstva nad 65 rokov k celkovému počtu obyvateľstva. V lokalitách s vyšším počtom seniorov je väčšia potreba budovania	ŠÚ SR	Štatistiky dlhodobo upozorňujú na nárast percentuálneho podielu seniorov v spoločnosti. Predpokladáme, že komunitné služby pre seniorov je potrebné budovať v tých lokalitách, v ktorých je starnutie najmarkantnejšie, čo nám umožní práve

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			komunitných služieb pre seniorov.		uplatnenie tohto kritéria. Pri nedostatočných kapacitách zostávajú seniori izolovaní vo vlastných bytoch, alebo sú nútení využívať celoročné pobytové formy starostlivosti.
Podpora poskytovania služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni	Obec (LAU 2)	Vybavenosť územia službami krízovej intervencie na komunitnej úrovni (hodnotiace)	Kritérium sa počíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb krízovej intervencie v obci a potencionálnej skupiny obyvateľstva v krízovej situácii,. Interpretácia: Platí, čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavejšie je vybavenie obce potrebnými službami	Register poskytovateľov služieb v kraji, ŠÚ SR, VÚC	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Prístupnosť sociálnych služieb je aj jedným z hlavných kritérií hodnotenia úrovne služieb z hľadiska napĺňania medzinárodných štandardov. Pre toto kritérium sa berie do úvahy len kapacita služieb krízovej intervencie - zariadenie núdzového bývania, útulok, nocľaháreň a domov na polceste.
		Komplexnosť služieb krízovej intervencie (hodnotiace)	Týmto kritériom sa sleduje zastúpenie komunitných služieb krízovej intervencie v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre cieľovú skupinu. Hodnotí sa primeranosť komunitných služieb veľkosti obce a akú pestrú paletu služieb krízovej intervencie v obci ponúka - určujúci je zákon 448/2008 Z. z. Služby krízovej intervencie sú najmä v podmienkach väčších miest nevyhnutnou súčasťou (preto je vhodné uprednostniť územia s počtom obyvateľov napr. nad 10 000)	ŠÚ SR, register poskytovateľov	Kritérium vybavenosti územia komplexnými službami krízovej intervencie má zabezpečiť, aby sa pomocou komunitných služieb a prevencie uspokojovali potreby všetkých cieľových skupín obyvateľov miest a obcí. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby. Služby krízovej intervencie sú najmä v podmienkach väčších miest nevyhnutnou súčasťou. Kvalitné a široké spektrum terénnych a ambulantných služieb krízovej intervencie pomôže predchádzať nárastu sociálneho napätia, kriminality, vynútených umiestnení do pobytových služieb, hospitalizácií, nariadeniam výkonu opatrení SPO a SK a pod.
		Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú služby krízovej intervencie (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam napr. nad 8000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 8000 pridelieme	ŠÚ SR, register poskytovateľov	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb napriek tomu, že Štandardy

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			hodnotu nasledovne: 7999-4000 10 bodov, 3999-2000 5 bodov, menej ako 1999 1 bod. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili, budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.		minimálnej vybavenosti obcí navrhujú služby krízovej intervencie zabezpečovať pre územie s 30 000 obyvateľmi. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
Podpora poskytovania preventívnych služieb a vykonávania opatrení SPOD a SK na komunitnej úrovni	Obec (LAU 2)	Komplexnosť preventívnych služieb a vykonávania opatrení SPOD a SK (hodnotiace)	Týmto kritériom sa sleduje zastúpenie komunitných služieb preventívneho charakteru a vykonávanie opatrení SPO a SK v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre obyvateľstvo obce. Hodnotí sa akú pestrú paletu služieb preventívneho charakteru v obci ponúka a prítomnosť akreditovaných subjektov na výkon opatrení SPO a SK v obci. Hodnotí sa prítomnosť ambulantných služieb a terénnych služieb (denné centrum, jedáleň, práčovňa, požičiavanie pomôcok, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu, komunitné centrum, rodinného a pracovného života, monitorovanie a signalizácia potreby, sociálne poradenstvo základné aj špecializované) a akreditovaných subjektov na výkon opatrení vrátane resocializačných stredísk, v	ŠÚ SR, register poskytovateľov	Kritérium vybavenosti územia komplexnými službami preventívneho charakteru a zastúpenie akreditovaných subjektov na výkon opatrení SPO a SK má zabezpečiť, aby sa pomocou komunitných služieb a prevencie uspokojovali potreby všetkých cieľových skupín obyvateľov miest a obcí. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby. Kritérium dostatočne rozlišuje druhy služieb a rôznorodosť sídelnej štruktúry, čím vytvára obraz o stave pokrytia územia. Tento typ služby by sa nemal obmedzovať podľa veľkosti obce - vieme tak podporiť seniorov, osoby so ZTP aj bezdomovcov resp. osoby a rodiny v kríze.

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			pomere k celkovému počtu obyvateľov v obci.		
		Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú preventívne služby a vykonávajú opatrenia SPO a SK na komunitnej úrovni (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam nad 2000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 2000 sa prideliť hodnota nasledovne: 1999-1000 10 bodov, menej ako 1999 5 bodov. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili, budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území. Pozn: Kritérium sa neuplatní pre projektové zámery týkajúce sa resocializačných zariadení (celkovo je v SR 18 zariadení s celoštátnou pôsobnosťou).	ŠÚ SR, evidencia MPSVaR SR	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Preventívne služby a výkon opatrení sú veľmi dôležité a jeho ľahká dostupnosť môže napomôcť predchádzať vzniku odkázanosti na iný typ služby alebo krízovej situácii. Preto považujeme za relevantné územie s 2000 obyvateľmi. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
		Dostupnosť služby (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer existujúcej kapacity v oblasti SPOD a SK a preventívnych služieb na komunitnej úrovni k celkovému počtu obyvateľov v posudzovanom území.	ŠÚ SR, databáza MPSVaR SR, Evidencia VÚC zariadení vykonávajúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Predchádzanie vzniku nežiaduceho správania, alebo sociálneho vylúčenia či diskriminácie je závislá na dostupnosti kvalitných preventívnych služieb a výchovných programoch.
Podpora služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni	Obec (LAU 2)	Vybavenosť územia zariadeniami služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov (detské jasle) (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer detí do 3 rokov, na ktoré niekto poberá príspevok na starostlivosť o dieťa voči kapacite zariadení pre deti do 3 rokov.	Zoznam zariadení starostlivosti o deti do 6 rokov na regionálnom úrade verejného zdravotníctva: kapacita a vekové	Naplnenie kritéria je predpokladom dosiahnutia špecifického cieľa - rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, čo vytvára priestor pre zvýšenie zamestnanosti žien starajúcich sa o dieťa v danom veku, resp. ich návrat alebo vstup na trh práce zosúladovania. Týmto kritériom sa

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
				zloženie detí, miesto poskytovania služby – do úvahy sa berú len zariadenia, ktoré boli pre deti do 3 rokov; ŠÚ SR: počet narodených detí (na ktoré sa poberá príspevok); ÚPSVaR SR: počet poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa	posudzuje vybavenosť územia službami starostlivosti o deti do troch rokov v pomere k predpokladanému dopytu rodičov, ktorí poberajú príspevok na starostlivosť o dieťa a teda je predpoklad, že budú mať záujem o takúto službu, alebo ju už využívajú.
		Počet obyvateľov územia, kde sa majú poskytovať služby zariadenia pre deti do 3 rokov	Prepočet na relatívnu hodnotu kritéria podľa počtu obyvateľov. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili, budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.	ŠÚ SR	V sídlach s vyšším počtom obyvateľov a teda aj vyššou zamestnanosťou je vyšší záujem o služby starostlivosti o deti do 3 rokov, pritom rodičia/poberatelia príspevku na starostlivosť o dieťa nemajú v danom sídle nemajú trvalé bydlisko (buď z dôvodu, že zariadenie sa nachádza v blízkosti ich práce alebo z dôvodu, že v dotknutom území pracuje veľa obyvateľov, ktorí tu nemajú nahlásený trvalý pobyt).
		Podiel detí do 3 rokov veku (hodnotiace)	Počet detí do 3 rokov veku v obci k celkovému počtu obyvateľov obce, priemer za posledné 3 roky.	ŠÚ SR	Kritérium signalizuje vyššiu potrebu vybavenosti územia službami starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku v obciach s vyšším podielom detí v tomto veku na celkovom počte obyvateľov.
		Dostupnosť služby (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer medzi zistenou kapacitou zariadení pre deti vo veku 0-3 roky a počtom detí v zodpovedajúcom veku v obci.	ŠÚ SR, Regionálny úrad verejného zdravotníctva	Deti vo veku 0-3 roky potrebujú celodennú výchovnú starostlivosť, čo znamená, že jeden z rodičov v prípade absencie vhodných zariadení zostáva v domácnosti, aby sa postaral o dieťa. Vybudovaním zariadení pre deti do 3 rokov bude umožnené týmto rodičom nastúpiť do pracovného procesu.
		Potreba zariadení pre deti do 3	Kritérium sa vypočíta ako	ŠÚ SR, vlastné	Pre posúdenie územia je jedným zo

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
		rokov (hodnotiace)	podiel detí do 3 rokov veku umiestnených v detských jasliach a materských školách ku kapacite zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov. Pre posúdenie potrebnosti jaslí sa vychádza z počtu detí, ktoré ešte nedovŕšili 3 roky a navštevujú materskú školu. Zistíme o aké percento je potrebné minimálne zvýšiť kapacitu zariadení služieb starostlivosti o deti, aby deti do 3 rokov veku mohli byť v im primeranom zariadení.	zistenia Regionálne úrady verejného zdravotníctva.	základných kritérií vybavenosť územia zariadeniami pre deti do 3 rokov. Vychádzame z predpokladu, že rodičia, ktorí umiestnili dieťa do materskej školy, aj keď nedovŕšilo 3 roky, potrebovali zosúladiť svoj pracovný a rodinný život. Preto ak by sa v daných lokalitách zvýšila kapacita zariadení pre deti do 3 rokov, predpokladáme jej využitie a zároveň odľahčenie tlaku na materskú školu.

5. Materské školy

Košický kraj je charakteristický vyšším prirodzeným prírastkom obyvateľstva, ktoré pozitívne ovplyvňuje rast počtu obyvateľov, aj keď tempo rastu v poslednom období sa spomaľuje. Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hovoriť o regresívnej populácii, keď podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva prevyšuje predproduktívnu, pričom dochádza k postupnému poklesu počtu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku a narastaniu podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku, teda k starnutiu populácie. Veková štruktúra obyvateľstva Košického kraja je veľmi diferencovaná s osobitne nepriaznivou situáciou (aj z celoslovenského hľadiska) v okrese Sobrance a v meste Košice, kde poproduktívne obyvateľstvo výrazne prevažuje nad predproduktívnym.

Počet škôl i počet žiakov v Košickom kraji mali v posledných rokoch klesajúci trend, čo súvisí s demografickým vývojom a postupným znižovaním podielu predproduktívnej zložky obyvateľstva, čo sa odráža v následnej racionalizácii siete škôl a školských zariadení. Od roku 2011 možno sledovať opätovný nárast počtu detí v materských školách, s čím súvisí aj rastúca potreba miest v týchto zariadeniach.

Počet materských škôl v Košickom kraji klesol v rokoch 2008 až 2013 zo 442 na 432, v roku 2014 ich počet stúpol na 440, z čoho je 415 (94%) štátnych, 12 súkromných a 13 cirkevných. V materských školách bolo v roku 2014 zapísaných spolu 20 217 detí, oproti roku 2008 ide o 5%-ný nárast. Vo funkčnom území mesta Košice bolo v roku 2014 spolu 104 materských škôl, v ktorých bolo zapísaných 7 841 detí (38,8% zapísaných detí v rámci materských škôl v Košickom kraji).

Tabuľka 12 – Vývoj počtu materských škôl a počtu detí v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet materských škôl	442	443	440	438	433	432	440
Počet zapísaných detí	19 270	18 782	18 610	19 138	19 525	19 577	20 217
Mestská funkčná oblasť mesta Košice							
Počet materských škôl	97	98	98	97	98	99	104
Počet zapísaných detí	7 293	7 231	7 179	7 292	7 407	7 561	7 841

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

5.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti materských škôl

V súčasnosti v Košickom kraji je nedostatok zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku, čo nepriaznivo ovplyvňuje celkovú zaškolenosť detí a návrat žien po materskej dovolenke na trh práce. Zároveň sa limituje využívanie predškolského vzdelávania na vytváranie (zvyšovanie) študijných schopností a sociálnu integráciu detí. Nedostatok predškolských zariadení nie je taký výrazný z dôvodu vysokej miery nezamestnanosti (aj žien) v Košickom kraji. Ak však chceme prispieť k riešeniu nezamestnanosti, nezaobíde sa to bez zvýšenia kapacity zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku.

5.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť materských škôl je územnou investičnou jednotkou úroveň obce (LAU2), nakoľko obce sú zriaďovateľmi materských škôl.

Prijatím zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, sa začal proces decentralizácie štátnej správy aj v oblasti regionálneho školstva a na obce postupne prešla zriaďovateľská kompetencia vo vzťahu k základným školám, materským školám a školským zariadeniam.

Obce ako zriaďovatelia materských škôl, ktorých činnosť financujú z vlastných finančných prostriedkov, majú v kompetencii rozhodovať o problematike predškolských zariadení. Majú aktuálne informácie o stave jednotlivých zariadení a zároveň poznajú problematiku v danej obci, ktorá vplýva na potrebu zvýšenia kapacity materských škôl. Nedostatočná kapacita materských škôl má za následok množstvo nevybavených žiadostí rodičov detí a s tým súvisiace problémy, ako je nemožnosť nastúpiť do práce pre matky po materskej dovolenke, ktoré by prinieslo zlepšenie príjmovej situácie mladých rodín a zabezpečenie prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej výchovy.

Preto sú obce definované ako územné investičné jednotky. V priebehu realizácie jednotlivých projektov bude možné vyhodnocovať účinnosť investícií pre každú investičnú jednotku samostatne a tiež bude možné v kritériách na základe objektívneho porovnania určiť priority.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príľahlých obcí, teda spolu s mestskými časťami ide o 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	Obec (LAU2)	Nedostatočná kapacita (hodnotiace)	Celkový počet nevyhovených žiadostí za posledný rok (pre ktorý sú dostupné dáta) / celkový počet zapísaných detí v materských školách za posledný rok (pre ktorý sú dostupné dáta) V prípade ÚIJ, v ktorej počet nevyhovených žiadostí za posledný rok nedosahuje absolútnu hodnotu aspoň 10, je kritériu priradená nulová hodnota. V prípade ÚIJ, v ktorej sa materská škola nenachádza, sa vypočíta hodnota kritéria nasledovne v závislosti od počtu živonarodených detí v danej ÚIJ za posledné tri roky (2012-2014): - 0 - 19 ŽND - 0% váhy kritéria - 20 - 29 ŽND - 33% váhy kritéria - 30 - 39 ŽND - 66% váhy kritéria - 40 a viac ŽND - 100% váhy kritéria Pozn.: Zdrojové údaje týkajúce sa výpočtu kritéria (počet nevybavených žiadostí a zapísaných detí) sú modifikované v súvislosti s vyhlásenými a ukončenými výzvami na rozširovanie kapacít MŠ.	Centrum vedecko-technických informácií SR	Kritérium nevybavených žiadostí poukazuje na nedostatok kapacít materských škôl, čo je v súčasnosti mimoriadne závažný problém najmä väčších, prípadne spádových miest. Neprijatie dieťaťa do materskej školy predstavuje bariéru pre zamestnanosť žien a tým má vplyv na mladé rodiny, ktoré nemôžu naplno využívať svoj pracovný potenciál a tým zvyšovať príjem domácnosti.
	Obce ako zriaďovatelia materských škôl majú vo svojej kompetencii rozhodovať o problematike materských škôl, majú aktuálne a presné informácie o stave jednotlivých zariadení a zároveň poznajú problematiku v danej obci	Hrubá zaškolenosť (hodnotiace)	Celkový počet detí vo veku 3-5 rokov za posledné 3 roky	Centrum vedecko-technických	Kritérium nedostatočnej kapacity materských škôl je jedným z

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			<p>/ celkový počet zapísaných detí v materských školách za posledné 3 roky. V prípade ÚIJ, v ktorej sa materská škola nenachádza, sa vypočíta hodnota kritéria nasledovne v závislosti od celkového počtu detí vo veku 3-5 rokov v danej ÚIJ v poslednom známom roku: - 0 - 19 detí - 0% váhy kritéria, - 20 - 29 detí - 33% váhy kritéria - 30 - 39 detí - 66% váhy kritéria - 40 a viac detí - 100% váhy kritéria Pozn.: Zdrojové údaje týkajúce sa výpotu kritéria (počet zapísaných detí) sú modifikované v súvislosti s vyhlásenými a ukončenými výzvami na rozširovanie kapacít MŠ.</p>	informácií SR; Štatistický úrad SR	najdôležitejších v súvislosti s cieľom, ktorým je zvyšovanie zaškolenosti detí.
		Prírastok živorodenosti (hodnotiace)	<p>Počet živonarodených detí za posledné tri roky (2012 – 2014) mínus počet detí vo veku 3-5 za posledný rok (2014) Obce kde je evidovaný úbytok v počte živonarodených detí za posledné tri roky v porovnaní so súčasným stavom detí vo veku 3-5 rokov je dosadená nulová hodnota kritéria. Kritérium sa vyhodnocuje pre</p>	Štatistický úrad SR	Pokiaľ sa v konkrétnej lokalite narodí veľa detí, signalizuje to do veľmi blízkej budúcnosti vysokú potrebu navýšenia kapacít v materských školách. Naopak lokality, kde nie je prírastok nových detí, resp. je evidovaný úbytok, môžu do budúcnosti predpokladať zastabilizovanie situácie a nemusia kapacity materských škôl zvyšovať.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			ÚIJ, v ktorých súčet živorodenosti za posledné 3 roky predstavuje aspoň 20 detí.		
		Obyvateľstvo vo veku 15-49 rokov (hodnotiace)	Obyvatelia vo veku 15-49 rokov za posledný známy rok / celkový počet obyvateľov za posledný známy rok Kritérium sa vyhodnocuje pre ÚIJ, v ktorých sa nachádza aspoň 350 obyvateľov vo veku 15-49 rokov.	Štatistický úrad SR	Obyvatelia vo veku 15-49 rokov predstavujú do budúcnosti potenciálnych rodičov detí, ktoré sa narodia v budúcom období a budú mať záujem navštevovať materské školy.
		Intenzita výstavby (hodnotiace)	Súčet dokončených bytových jednotiek za obdobie 3 rokov / celkový počet obyvateľov ÚIJ	Štatistický úrad SR	Počet dokončených bytov, bytových domov a domov je tak isto kritériom, ktoré má priamu súvislosť s cieľom zvyšovania zaškolenosti, nakoľko predstavuje základ pre založenie rodiny a s tým súvisiaci počet novonarodených detí.
		Marginalizovaná rómska komunita (MRK) (hodnotiace)	Počet príslušníkov MRK / počet obyvateľov ÚIJ V prípade, že ÚIJ nie je evidovaná v Atlase rómskych komunít, je v rámci ÚIJ priradená nulová hodnota.	Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013, http://www.employment.gov.sk/sk/rodi-na-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucene-spolocenstva/dokumenty.html Štatistiky obce	Miera participácie rómskych detí na predprimárnom vzdelávaní je v porovnaní s majoritnou populáciou výrazne nižšia. Práve predprimárne vzdelávanie môže mať najmä v prípade detí zo slabšieho socioekonomického prostredia výrazne pozitívny vplyv, ktorý je ťažké dosiahnuť v neskoršom veku.
		ŽTP deti vo veku od 0-5 rokov (hodnotiace)	Počet detí vo veku 0-5 rokov so ŽTP / celkový počet detí vo veku 0-5 rokov	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Štatistický úrad SR	Pri stanovení kritéria vychádzame z aktuálnej situácie podľa počtu detí so ŽTP a predpokladom, že umiestnenie detí so ŽTP zvyšuje nároky na materské školy a to o finančne nákladné úpravy budov a taktiež na infraštruktúru.
		Počet nevybavených žiadostí na území ÚIJ	Absolútna hodnota počtu nevybavených žiadostí v ÚIJ	Centrum vedecko-technických	Kritérium nevybavených žiadostí poukazuje na nedostatok kapacít materských škôl, čo je

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria) (hodnotiace)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			za posledné tri roky (2013-2015) Pozn.: Zdrojové údaje týkajúce sa výpočtu kritéria (počet nevybavených žiadostí) sú modifikované v súvislosti s vyhlásenými a ukončenými výzvami na rozširovanie kapacít MŠ.	informácií SR	v súčasnosti mimoriadne závažný problém najmä väčších, prípadne spádových miest. Neprijatie dieťaťa do materskej školy predstavuje bariéru pre zamestnanosť žien a tým má vplyv na mladé rodiny, ktoré nemôžu naplno využívať svoj pracovný potenciál a tým zvyšovať príjem domácnosti.

6. Základné školy

Počet škôl i počet žiakov v Košickom kraji má klesajúci trend. Tento trend súvisí s demografickým vývojom a postupným znižovaním podielu predproduktívnej zložky obyvateľstva, čo sa odráža v následnej racionalizácii siete škôl a školských zariadení.

Počet základných škôl v Košickom kraji v rokoch 2008 až 2014 poklesol z 320 na 310. Z celkového počtu základných škôl v Košickom kraji je 284 štátnych (91,6%), 8 súkromných a 18 cirkevných. Základné školy v Košickom kraji navštevovalo v roku 2014 spolu 67 043 žiakov, oproti roku 2008 ich počet poklesol o viac ako 4 000 žiakov. Vo funkčnom území mesta Košice bolo v roku 2014 spolu 66 základných škôl, ktoré navštevovalo 21 107 žiakov (31,5% žiakov základných škôl v Košickom kraji).

Tabuľka 13 – Vývoj počtu základných škôl a počtu žiakov v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet základných škôl	320	319	318	317	316	314	310
Počet žiakov v ZŠ	71 309	70 218	69 616	69 010	68 340	67 631	67 043
Mestská funkčná oblasť mesta Košice							
Počet základných škôl	65	65	66	66	66	66	66
Počet žiakov v ZŠ	22 760	22 224	22 014	21 756	21 389	21 289	21 107

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

6.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti základných škôl

Výsledky testovania žiakov ZŠ naznačujú, že medziročne dochádza k zhoršovaniu gramotnosti žiakov základných škôl, či už ide o jazykovú, čitateľskú, matematickú, prírodovednú alebo IKT gramotnosť. Riešením by mohlo byť technické vybavenie ZŠ kvalitnými odbornými učebňami. V rámci zamerania Košického kraja na informačné technológie a kreatívne odvetvia, bude potrebné dobudovať aj odborné učebne pre tieto odvetvia s cieľom vytvoriť kritickú masu absolventov ZŠ, ktorá by bolo liahňou talentov pre ďalšie štúdium na stredných a vysokých školách v uvedených oblastiach.

6.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť základných škôl je územnou investičnou jednotkou obec / zariadenie (LAU2), nakoľko procesom finančnej decentralizácie sa na obce preniesla kompetencia preneseného výkonu štátnej správy v oblasti školstva. Obec v súlade so zákonom č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zriaďuje školy. Zriadením materských a základných škôl vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie, zabezpečuje plnenie povinnej školskej dochádzky. Obec sa poskytovaním služieb a zabezpečovaním podmienok v súlade so zákonom stáva garantom poskytovania predprimárneho, primárneho a sekundárneho vzdelania. Zároveň, z dôvodu ekonomického využitia budov a priestorov škôl, ktorých je zriaďovateľom, je v mnohých prípadoch obec aj poskytovateľom celoživotného vzdelávania.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príslušných obcí, teda spolu s mestskými časťami je to 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 2.2.2: Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	Školské zariadenie v obci (LAU2 - úroveň zariadenia) Obec je zriaďovateľom škôl, poskytovaním služieb a zabezpečením podmienok v súlade so zákonom sa stáva garantom poskytovania predprimárneho, primárneho a sekundárneho vzdelania. Analýza posudzuje efektivitu a potrebnosť realizácie ŠC u jednotlivých zariadení ZŠ.	Charakteristika plnoorganizovanej školy (selektívne)	Kritérium selektuje ZŠ s minimálnym počtom žiakov v druhom stupni školy (ročníky 5-9)	Centrum vedecko-technických informácií SR	Posúdenie investičného potenciálu v záujme zlepšenia kľúčových kompetencií žiakov má zmysel realizovať len v takých školských zariadeniach, ktoré majú plnoorganizovaný charakter (ročníky 1-9) a dostatočný počet žiakov v druhom stupni (ročníky 5-9). Cieľom je sústrediť pozornosť na dlhodobu udržateľné zariadenia s dostatkom žiakov v druhom stupni v súlade s programovým vyhlásením vlády SR (plánovaná optimalizácia siete škôl a školských zariadení s dôrazom najmä na druhý stupeň základných škôl).
		Počet žiakov na školu (hodnotiace)	Počet žiakov v škole	Centrum vedecko-technických informácií SR	Väčší počet žiakov v škole garantuje častejšie využitie učební. Rozvoj kompetenčných zručností v celom rozsahu povinnej školskej dochádzky pri väčšom množstve absolventov školy zabezpečí následne lepšie smerovanie žiakov k profesijnej orientácii žiakov v súlade s požiadavkami regiónu.
		Počet žiakov na 2. stupni (hodnotiace)	Počet žiakov na 2. stupni	Centrum vedecko-technických informácií SR	Je potrebné podporovať ZŠ s väčším počtom žiakov.
		Podiel žiakov 2. stupňa (hodnotiace)	Počet žiakov 2. stupňa/ Počet žiakov celkovo	Centrum vedecko-technických informácií SR	Pri väčšom odchode žiakov druhého stupňa na osemročné gymnáziá vzniká reálna hrozba zníženia kvality dosiahnutých vzdelávacích výsledkov školy. Pri obmedzení odlivu žiakov škola dokáže zabezpečiť zvýšenie odbornosti, kompetenčnú pripravenosť pre budúcu profesionálnu orientáciu. Škola dokáže garantovať svoju profiláciu na základe požiadaviek zamestnávateľov v danej obci/regióne v oblasti celoživotného vzdelávania.
		Testovanie deviatakov T9 - SJ (hodnotiace)	Nižšia dosiahnutá hodnota v testovaní znamená vyššiu	NÚCEM	Kvalitné výsledky testovania ovplyvnia kvalitu školy v prípade, že v nižších

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			hodnotu kritéria.		ročníkoch neodchádzajú žiaci na osemročné gymnáziá. Zabezpečenie dobrých výsledkov v testovaní ovplyvňuje pripravenosť žiakov pre ďalšie štúdium. Je predpokladom umiestniteľnosti absolventov školy na stredných školách rôzneho typu. Vo vzťahu k cieľom IROP je nevyhnutné posilniť kľúčové kompetencie žiakov najmä tam kde nie sú dosahované dobré výsledky preukázané v testovaní. IROP: Realizácia špecifického cieľa je potrebné uskutočniť integrovaným spôsobom s národným projektom MŠVVŠ SR z OP Vzdelávanie „Zvyšovanie kvality vzdelávania na základných a stredných školách s využitím elektronického testovania, implementovaného Národným ústavom certifikovaných meraní vzdelávania.
		Testovanie deviatakov T9 - M (hodnotiace)	Nižšia dosiahnutá hodnota v testovaní znamená vyššiu hodnotu kritéria.	NÚCEM	Kvalitné výsledky testovania ovplyvnia kvalitu školy v prípade, že v nižších ročníkoch neodchádzajú žiaci na osemročné gymnáziá. Zabezpečenie dobrých výsledkov v testovaní ovplyvňuje pripravenosť žiakov pre ďalšie štúdium. Je predpokladom umiestniteľnosti absolventov školy na stredných školách rôzneho typu. Vo vzťahu k cieľom IROP je nevyhnutné posilniť kľúčové kompetencie žiakov najmä tam kde nie sú dosahované dobré výsledky preukázané v testovaní.
		Vybavenosť základných škôl odbornými učebňami (hodnotiace)	Celkový počet žiakov na škole / počet odborných učební na základnej škole.	Centrum vedecko-technických informácií SR	Zámerom je zvýšenie odbornosti, gramotnosti žiakov a vytvorenie základov pre ich profesionálne zručnosti s perspektívnym využitím získaných poznatkov v danom regióne.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
		Počet žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami (hodnotiace)	Súčet žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v danej ZŠ (kategória žiakov u ktorých nie je možná inklúzia)	Centrum vedecko-technických informácií SR	<p>Sprístupnenie vzdelávania v kľúčových kompetenciách pre všetkých žiakov bez rozdielu. Ekonomicky vyššia náročnosť na vytvorenie prostredia pre vzdelávanie integrovaných žiakov z dôvodu technickej náročnosti priestorového usporiadania a vybavenia prírodovedných a technických učební. Dôležitým faktorom je snaha zabezpečiť, ohrozenej skupine obyvateľstva sociálnym vylúčením, vyššiu pozornosť už od primárneho vzdelávania , v dôsledku čoho sa v dlhodobom horizonte zvýši pravdepodobnosť integrácie intaktných žiakov do bežnej praxe a spoločenského života.</p> <p>IROP: Rozvoj a zvýšenie kľúčových kompetencií bude podporený aj u žiakov so špeciálnymi potrebami v špeciálnych základných školách, vo výnimočných a odôvodniteľných prípadoch, kedy nie je možné zabezpečiť ich inklúziu.</p>
		Existencia centra celoživotného vzdelávania v ZŠ (hodnotiace)	Kritérium zvýhodní ZŠ, ktoré majú možnosť sprístupnenia odborných učební pre širšiu verejnosť.	VÚC	<p>IROP: Zámerom je rozvoj materiálno-technického vybavenia základných škôl z hľadiska ich funkcie ako centier celoživotného vzdelávania a ich sprístupnenie (podporených učební) pre verejnosť a poskytovateľom celoživotného vzdelávania v súlade so zákonom č. 568/2009 o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.</p>

7. Stredné školy

Počet stredných odborných škôl v Košickom kraji sa od roku 2008 znížil o 12 škôl (štátnych) na 59 škôl, z tohto počtu je 44 štátnych škôl (74,6%), 11 súkromných a 4 cirkevné. V rámci denného štúdia SOŠ v roku 2014 navštevovalo 20 181 žiakov (oproti roku 2008 pokles o 6 tisíc žiakov). V Košickom kraji bolo v roku 2014 evidovaných 36 gymnázií (oproti roku 2008 zníženie o 1 školu), z toho je 23 štátnych (63,9%), 6 súkromných a 7 cirkevných. Škôl s bilingválnym vyučovaním je 10, z toho 7 s anglickým jazykom a po jednej s francúzskym, nemeckým a španielskym jazykom. Gymnaziá navštevovalo v roku 2014 v rámci denného štúdia 11 644 žiakov, oproti roku 2008 sa ich počet znížil o 3 077 žiakov (pokles o 20%). Opačný trend vo vývoji počtu žiakov je na konzervatóriách, keď 4 konzervatória v Košickom kraji v roku 2014 navštevovalo 962 žiakov a ich počet oproti roku 2008 vzrástol o viac ako 90%.

Vo funkčnom území mesta Košice sa nachádzajú stredné školy len v samotnom meste Košice. V roku 2014 bolo v meste Košice spolu 29 stredných odborných škôl, ktoré navštevovalo 11 489 žiakov (56,9% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji), 20 gymnázií s počtom 6 384 žiakov (54,8% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji) a všetky 4 konzervatória.

Tabuľka 14 – Vývoj počtu stredných škôl a počtu žiakov v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet stredných odborných škôl	71	69	67	60	59	59	59
Počet žiakov v SOŠ	26 226	25 490	24 345	22 519	21 346	20 407	20 181
Počet gymnázií	37	36	36	36	35	36	36
Počet žiakov v gymnáziách	14 721	14 013	13 252	12 827	12 205	11 753	11 644
Počet konzervatórií	3	4	3	4	4	4	4
Počet žiakov v konzervatóriách	502	471	400	864	912	924	962
Mesto Košice							
Počet stredných odborných škôl	33	33	32	29	30	29	29
Počet žiakov v SOŠ	14 444	14 021	13 949	12 927	12 283	11 689	11 489
Počet gymnázií	20	20	20	20	19	20	20
Počet žiakov v gymnáziách	7 758	7 533	7 171	6 900	6 676	6 451	6 384
Počet konzervatórií	3	4	3	4	4	4	4
Počet žiakov v konzervatóriách	502	471	400	864	912	924	962

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

7.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti stredných škôl

Celoživotné vzdelávanie sa stáva neoddeliteľnou súčasťou požiadaviek trhu práce. Preto je potrebné zvyšovať kvalitu stredoškolského vzdelávania v spolupráci a podľa požiadaviek trhu práce. Podporou činnosti 10 COVP (centrá odborného vzdelávania a prípravy), ktoré poskytujú aj rekvalifikačné kurzy v rámci celoživotného vzdelávania, zlepšime podmienky pre zvýšenie účasti žiakov na praktickom vyučovaní. Zároveň pre potreby kreatívnej ekonomiky bude potrebné vybudovať nové COVP pre kreatívne odvetvia.

7.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť stredných škôl je územnou investičnou jednotkou úroveň kraja (NUTS3). Z hľadiska štruktúry hospodárskych odvetví je potrebné vnímať región ako relatívne nedeliteľný celok. Práve odvetvová štruktúra hospodárstva je určujúcim ukazovateľom pre analýzu odborného vzdelávania a prípravy. V oblasti odborného vzdelávania je jasne identifikovateľná

spádovosť regiónu smerujúca hlavne do krajského mesta Košice. Rovnako je tomu aj v dochádzke do zamestnania, resp. za službami.

Pre pokrytie potrieb jednotlivých odvetví na počet absolventov je vo väčšine prípadov postačujúci nižší počet stredných odborných škôl, v niektorých prípadoch je pre konkrétne odvetvie vytvorené len jedna škola zameraná na danú oblasť. Z tohto pohľadu nie je teda logické deliť územie Košického kraja na menšie integrované územné jednotky, nakoľko celé územie kraja predstavuje v tomto zmysle jednu spádovú oblasť a z hľadiska odborného vzdelávania jeden celok.

Zvolená územná investičná jednotka na úrovni NUTS3 tiež poskytuje priestor pre získanie relevantných štatistických údajov, pričom stredné odborné školstvo ako jedna z prenesených kompetencií vyšších územných celkov je často skúmaná a hodnotená práve na tejto úrovni. Rovnako údaje týkajúce sa hospodárskych ukazovateľov sú vhodne spracované na úrovni krajov. Umožní sa tak optimálne sledovanie trendov v hospodárskej štruktúre a potreba prispôsobenia odborného vzdelávania na tento vývoj.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku	NUTS3 (úroveň operácie – navzájom sa posudzujú sa konkrétne zariadenia SŠ)	Dominantné odbory stredných odborných škôl (Selektívne)	Podmienkou pre splnenie kritéria je evidencia minimálne 50 žiakov v konkrétnom študijnom odbore na škole, alebo v konkrétnom študijnom odbore existuje / pripravuje sa COVP.	Centrum vedecko-technických informácií SR	Využitie selektívneho kritéria má za následok elimináciu odborov, ktoré svojím zameraním nie sú v súčasnosti schopné prilákať dostatočné množstvo študentov. Cieľom je podporiť najvýznamnejšie študijné odbory a to z hľadiska tak kvalitatívneho, ako aj kvantitatívneho.
		Počet žiakov v študijnom / učebnom odbore na škole (hodnotiace)	Evidovaný počet žiakov v konkrétnom študijnom odbore na SŠ	Centrum vedecko-technických informácií SR	Počet žiakov v študijnom odbore vo výraznej miere vyjadruje význam študijného / učebného odboru vo vzdelávacej štruktúre regiónu. Taktiež pre zabezpečenie udržateľnosti je vhodné prioritne podporovať študijné odbory s dostatočným počtom študentov, ktoré zabezpečia kontinuitu odbornej výučby v podmienkach Slovenska.
		Vznik centra odborného vzdelávania a prípravy (hodnotiace)	Preukázateľná príprava alebo existencia COVP v konkrétnom odbore na škole znamená priradenie váhy kritéria.	VÚC	V zmysle podmienok IROP bude podpora smerovaná na centrá odborného vzdelávania a prípravy. Podporou centier vytvorených v zmysle podmienok Zákona č. 61/2015 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave sa zabezpečí koncentrácia finančnej podpory pre špičkové vzdelávacie zariadenia a zároveň sa zabráni duplicitnej podpore viacerých stredných škôl s rovnakým odborným zameraním, čo je v súlade so zámerom racionalizácie siete škôl. Podporou centier vytvorených v zmysle podmienok Zákona č. č. 61/2015 Z.z. o odbornom vzdelávaní sa zabezpečí koncentrácia finančnej podpory pre špičkové vzdelávacie zariadenia a zároveň sa zabráni duplicitnej podpore viacerých stredných škôl s rovnakým odborným zameraním, čo je v súlade so zámerom racionalizácie siete škôl. Koncentrácia prostriedkov len na vybrané školské

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					zariadenia je dôležitá pre dosiahnutie maximálneho rozvojového efektu za vynaložené finančné prostriedky, pričom táto koncentrácia bola jednou z podmienok Európskej komisie pri schvaľovaní rámca IROP.
		Počet novoprijatých študentov (hodnotiace)	Evidovaný počet žiakov, ktorí k danému termínu nastupujú na štúdium v konkrétnom študijnom odbore na všetkých SŠ v NUTS3 / celkový evidovaný počet žiakov, ktorí nastupujú k danému termínu v NUTS3	Centrum vedecko-technických informácií SR	Počet novoprijatých žiakov podobne ako ukazovateľ celkového počtu žiakov priamo vyjadruje záujem študentov o konkrétny študijný odbor. Podpora v rámci špecifického cieľa 2.2.3. bude smerovaná na stabilné a študentmi žiadané odbory, čím sa zároveň zabezpečí aj udržateľnosť investície a pravidelný prísun študentov potrebný pre komplexný rozvoj centra odborného vzdelávania a prípravy.
		Podiel študentov na odbornom výcviku a praxi u zamestnávateľa (hodnotiace)	Podiel počtu študentov účastniacich sa odborného výcviku a praxi u zamestnávateľa k celkovému počtu študentov v danom odbore	Centrum vedecko-technických informácií SR	Podpora rozvoja centier odborného vzdelávania a prípravy, ktorých hlavnou úlohou je podľa zákona o odbornom vzdelávaní a príprave poskytovať odborné vzdelávanie a prípravu na výkon daného povolania a odborných činností. Veľký význam je preto potrebné klásť práve na odbornú / praktickú zložku vyučovacieho procesu.
		Miera absolventskej nezamestnanosti (hodnotiace)	Podiel nezamestnaných absolventov k celkovému počtu absolventov študijného odboru za posledné dva roky vyjadrený v %	Centrum vedecko-technických informácií SR	Ukazovateľ miery absolventskej nezamestnanosti priamo definuje úspešnosť škôl / študijných odborov v príprave vhodných absolventov pre uplatnenie na trhu práce. Vysoký podiel absolventskej nezamestnanosti naznačuje nepomer medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce.
		Prioritný študijný odbor v regionálnom kontexte trhu práce (hodnotiace)	Hodnota kritéria priradená v súlade s prioritizáciou študijných odborov, definovaných v regionálnych stratégiách vzdelávania a výchovy.	VÚC	Kritérium je vyhodnocované s ohľadom na plánovanie a očakávaný vývoj v oblasti regionálnej politiky trhu práce. Určí sa na základe platných regionálnych strategických dokumentov.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
		Priemerná hrubá mesačná mzda v odvetví (hodnotiace)	Priemerné mesačné mzdy sú vypočítané spriemerovaním súčtu celkovej mesačnej mzdy na mesačnej báze a jeho vydelením priemernou dennou úrovňou zamestnanosti počas štvrtroka. Údaje sú zverejňované ako priemerné hrubé mesačné mzdy.	Štatistický úrad SR, Regionálna databáza – Priemerná hrubá mesačná mzda podľa ekonomických činností a krajov	Výška mesačnej mzdy taktiež do istej miery pôsobí ako rozhodovací faktor pri výbere odborného štúdia, pričom o odbory s predpokladom zamestnania s vyšším platovým ohodnotením je medzi študentmi vyšší záujem.
		Zmluva o duálnom vzdelávaní (hodnotiace)	Uzavretá zmluva o duálnom vzdelávaní medzi zamestnávateľom a SOŠ a učebné zmluvy uzatvorené medzi zamestnávateľom a žiakmi SOŠ	KSK	Duálne vzdelávanie je jedným z nástrojov zvyšovania kvality odborného školstva, ktoré umožní žiakom lepšiu pripravenosť na vstup do systému prepojenia vzdelávania s praxou. Uskutočňuje sa v súlade so zákonom č. 61/2014 Z.Z. o odbornom vzdelávaní a príprave.
		Počet nezamestnaných v odvetví v SR (hodnotiace)	Celkový počet uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie ekonomických činností NACE podľa posledného zamestnania bezprostredne pred evidenciou	ÚPSVaR SR	Nezamestnanosť v odvetví definuje jeho pozíciu v hospodárskej štruktúre regiónu. Vysoký počet uchádzačov o zamestnanie naznačuje stagnáciu daného odvetvia, prípadne nesúlad medzi počtom uchádzačov o zamestnanie a reálnymi potrebami trhu práce. V každom prípade nie je vhodné, aby študijné odbory v takejto situácii produkovali ďalších absolventov v týchto odboroch, pričom ich šanca na okamžité uplatnenie je nízka. Z tohto dôvodu bude podpora IROP smerovaná najmä do tých odborov, ktoré sa čo najviac dokážu prispôsobiť požiadavkám trhu práce.

8. Zdravotná starostlivosť

Zdravotnícka infraštruktúra v Košickom kraji je tvorená sieťou zdravotníckych zariadení prevádzkovaných verejnými i neverejnými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa realizuje v bývalých poliklinikách a zdravotníckych zariadeniach, ktoré sú často energeticky neefektívne, technicky zastarané a nespĺňajú nároky na poskytovanie kvalitných moderných služieb.

Zdravotný stav obyvateľov Slovenska, vrátane obyvateľov územia Košického kraja, nie je veľmi priaznivý. Ovplyvňuje ho predovšetkým životný štýl, zhoršená kvalita životného prostredia v niektorých regiónoch, nezamestnanosť, sociálna situácia a nevhodné bytové podmienky časti populácie (marginalizované skupiny obyvateľstva, rómske etnikum). K významným faktorom ovplyvňujúcim zdravotný stav rómskeho obyvateľstva patria aj: nedostatočné vzdelanie tejto skupiny obyvateľstva, nízka zodpovednosť za svoje zdravie, nízka návštevnosť lekárov primárneho kontaktu a absolvovanie preventívnych vyšetrení a nedostatočná integrácia Rómov.

V Košickom kraji ako aj v Slovenskej republike sa stredná dĺžka života pri narodení u mužov aj žien dlhodobo zvyšuje, aj keď tempo rastu je pomalé. V rámci Európskej únie však stále patríme medzi krajiny s najnižšou strednou dĺžkou života pri narodení. Priemerná stredná dĺžka života pri narodení bola v rokoch 2012 – 2014 v Košickom kraji na úrovni 72,09 rokov u mužov a 79,32 rokov u žien, zatiaľ čo priemer za Slovenskú republiku dosiahol v roku 2014 hodnoty 73,19 rokov u mužov a 80,00 u žien. Mesto Košice dosahuje nadpriemerné hodnoty strednej dĺžky života pri narodení tak oproti krajskému ako aj celoslovenskému priemeru, priemer za roky 2012 – 2014 dosahoval úroveň 74,62 rokov u mužov a 80,90 rokov u žien, čo je o 1,5 roka viac ako krajský priemer. Medziročný rast strednej dĺžky života pri narodení v Košickom kraji je u mužov na úrovni 0,3 – 0,5 roka, u žien 0,1 – 0,3 roka, v meste Košice sú medziročné prírastky vyššie (u mužov 0,3 – 0,6 roka, u žien 0,2 – 0,5 roka).

Tabuľka 15 – Vývoj strednej dĺžky života pri narodení v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muži							
Slovenská republika	70,85	71,27	71,62	72,17	72,47	72,90	73,19
Košický kraj	69,67	70,11	70,54	70,83	71,18	71,55	72,09
Mesto Košice	71,75	72,13	72,41	72,94	73,53	74,02	74,62
Ženy							
Slovenská republika	78,73	78,74	78,84	79,35	79,45	79,61	80,00
Košický kraj	77,82	77,92	78,05	78,35	78,65	79,05	79,32
Mesto Košice	78,56	78,75	79,23	79,80	80,23	80,57	80,90

Zdroj údajov: Infostat

V roku 2014 bola v Slovenskej republike stredná dĺžka života vo veku 65 rokov 14,91 rokov u mužov a 18,47 rokov u žien. Podľa EU-SILC z roku 2012 strávia ženy vo veku 65 rokov 3,1 roka (17% ich zostávajúceho života) bez obmedzení v aktivitách, 8,8 roka (48%) s čiastočnými obmedzeniami v aktivitách a 6,6 roka (36%) s výrazným obmedzením v aktivitách. Muži v rovnakom veku strávia 3,5 roka (24% ich zostávajúceho života) bez obmedzení v aktivitách, 6,7 roka (46%) s čiastočnými obmedzeniami v aktivitách a 4,4 roka (30%) s výrazným obmedzením v aktivitách (Správa o zdravotnom stave obyvateľstva 2015, Vláda SR). Tieto faktory, t.j. zvyšujúce sa dožívania obyvateľov a zároveň zdravotné

obmedzenia vo veku 65+ rokov a narastajúca prevalencia chronických ochorení, budú vytvárať tlak na efektívnejšiu primárnu zdravotnú starostlivosť.

Demografický vývoj bude v období najbližších rokov jednoznačne determinovaný starnutím populácie, ktoré je výsledkom predovšetkým populačných vln v minulosti a meniaceho sa rodinného správania populácie, nízkou fertilitou, predlžovaním dĺžky ľudského života v súčasnosti³.

V nasledujúcich rokoch dôjde k výraznému nárastu populácie seniorov, čo predpokladá zvýšenú zdravotnú a sociálnu starostlivosť z dôvodu vekom podmienenej znižujúcej sa miery sebestačnosti jedinca.

Socioekonomické charakteristiky územia Košického kraja z pohľadu zdravotného stavu tvoria:

- výdavky domácností na zdravotníctvo
- štruktúra ekonomiky
- zdravotný stav obyvateľstva (štruktúra úmrtnosti)
- index chudoby (sociálne vylúčené obyvateľstvo)
- demografická regionalizácia a populačné procesy (stredná dĺžka života, ekonomická závislosť obyvateľstva...)

Zdravotný stav obyvateľstva úzko súvisí so socioekonomickým postavením obyvateľstva, demografickým vývojom obyvateľstva a vybavenosťou územia infraštruktúrou.

Socioekonomické postavenie obyvateľov Košického kraja vyjadruje najmä miera nezamestnanosti, príjmy a výdavky domácnosti (s dôrazom na zdravotníctvo), priemerná mesačná hrubá nominálna mzda. V celkovom hodnotení najlepšia situácia je v meste Košice, najhoršia situácia v okrese Košice – okolie. Priemerná domácnosť v Košickom kraji vynaložila v roku 2013 na zdravotníctvo 2,8% z priemerného príjmu domácnosti, čo predstavovalo sumu 8,12 EUR mesačne (rovnako ako na alkoholické nápoje). Oproti roku 2012 poklesla priemerná doba trvania pracovnej neschopnosti z dôvodu choroby na priemerne 47 dní (o 8 dní), kleslo aj priemerné percento pracovnej neschopnosti na 3,37% (medziročne o 0,99%).

Podiel zamestnancov v sociálnych službách a v zdravotníctve tvorí 13,7% a počas posledných troch rokov mal klesajúcu tendenciu. V najbližších rokoch sa očakáva nárast podielu zamestnancov najmä v sociálnych službách.

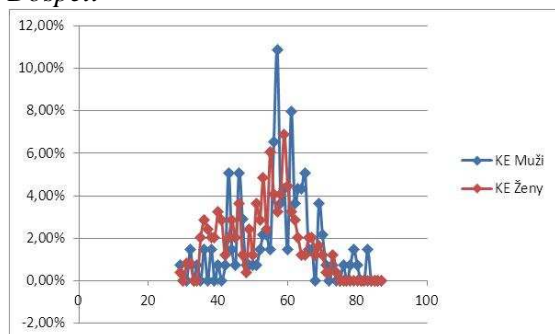
Nepriaznivá veková situácia lekárov primárneho kontaktu pre dospelých a všeobecný lekárov pre deti a dorast bude čoraz viac limitujúcim faktorom dostupnosti tejto zložky zdravotnej starostlivosti.

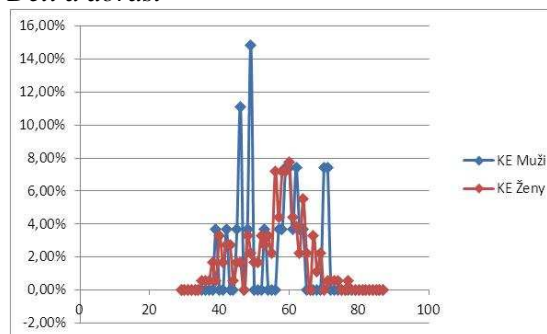
³ http://www.infostat.sk/vdc/sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=12&Itemid=56

Obrázok 1 – Veková štruktúra všeobecných lekárov pre dospelých a pre deti a dorast v Košickom kraji k 1.1.2014

Dospelí

Deti a dorast

Ako možno vidieť z Obrázku 1, medián veku všeobecných lekárov pre dospelých je blízko veku 60 rokov. Lepšia situácia je u pediatriov, kde medián je vo veku 51 rokov. Akokoľvek, tieto čísla sú alarmujúce a pre zvyšovanie tlaku a požiadaviek na služby zdravotnej starostlivosti je nutné na tieto skutočnosti patrične reagovať.

Z hľadiska hustoty obyvateľstva bude potrebné zabezpečiť dostupnosť služieb zdravotnej starostlivosti vo všetkých okresoch okrem okresov Michalovce, Spišská Nová Ves, Trebišov a mestskej funkčnej oblasti Košice.

Zdravotnú starostlivosť v Košickom kraji poskytujú poskytovatelia ambulantnej, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchranej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti.

Poskytovatelia ústavnej zdravotnej starostlivosti sú v rámci Košického kraja rozmiestnení najmä v sídlach s vyšším počtom obyvateľov. Predmetné zdravotnícke zariadenia poskytujú svoje služby v rámci spádovej oblasti s prihliadnutím na garanciu slobodnej voľby poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Počet ústavných zdravotníckych zariadení v rámci kraja je vzhľadom k počtu obyvateľov dostatočný. Špecializovaná ambulantná starostlivosť je rovnako sústredená najmä do krajského a okresných miest. Jej koncentrácia v menších sídlach je najmä v závislosti od počtu obyvateľov nižšia.

Ambulantná zdravotná starostlivosť má v rámci kraja dostatočné zastúpenie. Jej slabšie zastúpenie môžeme sledovať v južných a severných oblastiach trebišovského, južných oblastiach rožňavského a michalovského okresu. V roku 2011 bolo najviac poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (nad 20) sústredených v mestách (okrem krajského mesta): Michalovce, Spišská Nová Ves, Trebišov, nasledované okolím mesta Gelnica, Sobrance.

Ambulantnú zdravotnú starostlivosť v kraji (december 2013) poskytuje 524 poskytovateľov ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Z tohto počtu je 333 všeobecných lekárov pre dospelých a 191 všeobecných lekárov pre deti a dorast.

Počet úväzkov všeobecných lekárov pre dospelých je v Košickom kraji mimo funkčného územia krajského mesta 191,68, spolu pracujú v 156 kontaktných miestach, u pediatriov je to 108,93 úväzkov v 73 kontaktných miestach. Viac ako 90% týchto ambulancií je v prenajatých priestoroch.

Tabuľka 16 – Súčasný stav všeobecných lekárov pre dospelých v Košickom kraji (december 2013)

Okres	Hlavné kontaktné miesto (KM)		Počet úväzkov na KM (súčasný stav)	Ďalšie kontaktné miesta		
	Mesto	Adresa		Počet KM	úväzky	úväzok/KM
Gelnica	Gelnica	Slovenská	2	11	7,5	0,682
Košice	Košice	Trieda SNP	14,2	3	5,2	1,733

Košice	Košice	Rastislavova	11	7	15,1	2,157
Košice	Košice	Lúčna	14	9	15,6	1,733
Košice	Košice	Cottbuská	5	6	10,7	1,783
Košice	Košice	Čs. armády	5	5	5,5	1,100
Košice	Košice	Komenského	4,5	5	9	1,800
Košice	Košice	Maršála Koneva	6	1	3	3,000
Košice – okolie	Košice			20	15,9	0,795
Košice – okolie	Moldava nad Bodvou	Čs. armády	5	7	7,2	1,029
Michalovce	Michalovce	Nám. Osloboditeľov	6	6	10,5	1,750
Michalovce	Michalovce	Štefánikova	4	8	10,83	1,354
Michalovce	Strážske			4	3	0,750
Michalovce	Veľké Kapušany	Z. Fábryho	3,4	9	11,1	1,233
Rožňava	Rožňava	Štútnická	4	24	20,1	0,838
Sobrance	Sobrance	Hollého	3	6	5,6	0,933
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves	Šafárikovo nám.	4	8	13,75	1,719
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves			6	7,5	1,250
Spišská Nová Ves	Krompachy	Štúrova	2	7	6	0,857
Trebišov	Trebišov	SNP	4,5	10	13,9	1,390
Trebišov	Kráľovský Chlmec	Nemocničná	4	10	10,9	1,090
Trebišov	Sečovce	Darg. hrdinov	3	5	3	0,600

Zdroj: KSK

Z údajov v Tabuľke 16 je možno pozorovať fragmentovanú zdravotnú starostlivosť s priemerným úväzkom cca 1,08 všeobecného lekára pre dospelých na jedno kontaktné miesto. Z hľadiska poskytovania kvalitnej (viac odliečených pacientov vo všeobecných ambulanciách a menej v špecializovanej ambulantnej starostlivosti; v súčasnosti v SR až 80% pacientov je odosielaných od všeobecných lekárov na vyššie pracovisko), efektívnej (vzájomné zdieľanie infraštruktúry ambulancií) a koordinovanej (vzájomná zastupiteľnosť a spolupráca) zdravotnej starostlivosti je potrebné, aby na pracovisku bolo (integrovalo sa) 5-10 lekárov rovnakého zamerania (*Evaluation of Primary Care Reform Pilots in Ontario, PWC, 2001*).

8.1 Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti zdravotnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti

Vysoká fragmentácia poskytovateľov všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, zvýšená prevalencia chronických ochorení a starnúca populácia vytvárajú jednoznačný tlak na vyššiu efektivitu poskytovania služieb zdravotnej starostlivosti. Zároveň je absentujúce prepojenie sociálnej a zdravotnej infraštruktúry.

Ďalším limitujúcim faktorom je vysoký vek všeobecných lekárov, čo je spôsobené nedostatočnou motiváciou (odchod mladých lekárov do zahraničia) ako aj dlhé roky absentujúcou prípravou všeobecných lekárov. Tento fakt môže byť eliminovaný rezidentským programom, ktorý začal od októbra 2014. Kompetenčné obmedzenia všeobecných lekárov vytvárajú zbytočný tlak na špecializovanú ambulantnú starostlivosť. Je dôležité aby sa kompetencie všeobecných lekárov rozšírili, a to najmä v oblasti liečby chronických ochorení (arteriálna hypertenzia, dyslipidémia, diabetes mellitus II, ischemická choroba srdca a iné ochorenia).

Z pohľadu pacienta je vytváranie Centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS) posunom ku komplexnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Pacient dostane viac zdravotných, ako aj sociálnych služieb na jednom mieste, t.j. zvýši a zefektívni sa jeho obslužnosť. CIZS nadväzujú na tradíciu zdravotných stredísk, ktorú pozná staršia generácia a posúvajú služby na novú, generačne a kvalitatívne vyššiu úroveň. Sieť CIZS na území KSK bude významným rozvojovým faktorom pre vyvážený územný rozvoj a zlepšenie kvality života obyvateľov regiónu.

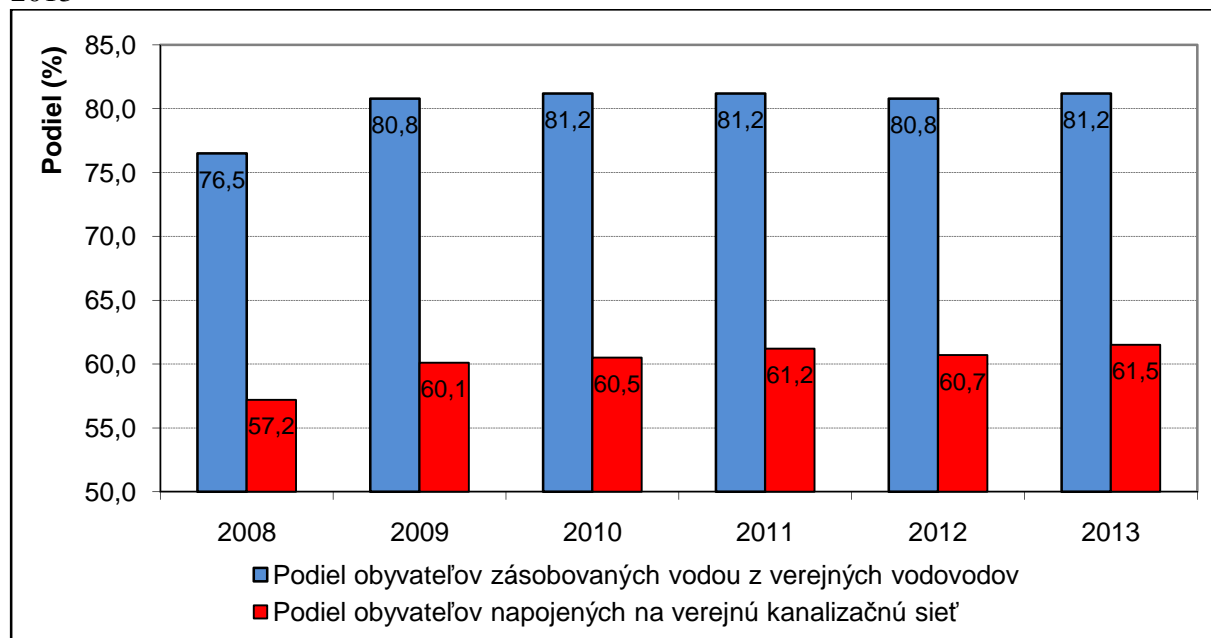
8.2 Definovanie územných investičných jednotiek

Pre ambulantnú zdravotnú starostlivosť bude územná investičná jednotka zdefinovaná v Regionálnom master pláne, ktorý bude obsahovať súbor pravidiel a syntézu základných pohľadov na možnosti etablovania a optimalizáciu umiestnenia služieb CIZS za účelom implementácie konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie na území KSK.

9. Vodovod a kanalizácia

Vodovodná sieť na území Košického kraja dosahovala v roku 2013 dĺžku 4 101km. Na verejné vodovody bolo v roku 2013 napojených 81,2% obyvateľov, čím kraj nedosahuje priemer SR (87,4%). V porovnaní s rokom 2008 sa podiel napojených obyvateľov mierne zvýšil (+4,7%). Kanalizačná sieť v Košickom kraji dosiahla v roku 2013 dĺžku 1 488km a podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu bol 61,5% obyvateľov a kraj ani v tomto ukazovateli nedosahuje celoslovenský priemer.

Graf 1 – Napojenosť obyvateľstva Košického kraja na vodovod a kanalizáciu v rokoch 2008 – 2013

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Zoznam vybraných chránených území v Košickom kraji v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je uvedený v prílohe č.7 a 8.

9.1 Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti vodovodu a kanalizácie

Na úrovni krajov SR sú vypracované plány rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ktorých cieľom je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovania a čistenia odpadových vôd sídel príslušného kraja.

10. Revitalizácia miest

Upravené okolia – aj bytových domov – majú výrazný vplyv na kvalitu života, na zlepšenie správanie obyvateľov ako komunity, na zvýšenie bezpečnosti verejných priestorov pre všetky vekové kategórie obývajúcich tieto domy, ako aj na zdravotný stav obyvateľstva. Kvalitné verejné priestory vnútroblokov sídlisk majú zároveň pozitívny vplyv na rozvoj malého podnikania, najmä v oblasti služieb.

Vnútroblok ako poloverejný priestor možno vymedziť na základe nasledovných kritérií:

- a) Vzťahy ku komunikáciám, pričom by sa malo jednať o priestor neprislúchajúci ku komunikáciám t.j. komunikácie ho spravidla ohraničujú. Výnimku predstavujú koncové komunikácie (neprejazdne), ktoré prislúchajú k bytovým domom (napr. koncová komunikácia prislúchajúca k bodovému vežiaku zakončená parkovacou plochou),
- b) Funkčného využitia plôch, na ktorých je lokalizovaný. V zmysle funkčného využitia možno plochy vnútroblokov definovať ako plochy bývania resp. plochy s dominantným bývaním (podľa územno-plánovacej dokumentácie).

Z hľadiska budúceho využitia vnútroblokov možno hovoriť o nasledovných kategóriách s prevažujúcou funkciou:

- a) Športovou – využitie pre deti v predškolskom a školskom veku (1. stupeň ZŠ) s možnosťou polyfunkčných ihrísk;
- b) Rekreačnou – nadväzujúcou na bytové domy (napr. zeleň, mobiliár – lavičky, fontány a pod.);
- c) Obslužnou – prislúchajúcou k bytovým domom (napr. parkovisko, priestore vyhradené pre separáciu komunálneho odpadu, stojany pre bicykle, osvetlenie a pod.);
- d) Izolačné zelené prvky.

10.1 Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti revitalizácie miest

Súčasnú mestskú sídla majú v porovnaní s okolitým prírodným prostredím viaceré špecifiká. Kombináciou vysokej zastavanosti územia nepriepustnými povrchmi, uvoľňovaním tepla z priemyslu, dopravy a vykurovania obytných budov dochádza nad mestami k vzniku tzv. teplotných ostrovov. Nad urbanizovanými priestormi tak dochádza k otepľovaniu vzduchových hmôt a zvyšovaniu oblačnosti. V mestskom prostredí tak čoraz výraznejšie pozorujeme prejavy klimatickej zmeny v podobe extrémnych letných horúčav, poklesu zrážok, dlhých období sucha striedaných prívalovými dažďami s možnosťou lokálnych povodní, víchrice a veterné smršte. Prostredníctvom vhodných adaptačných opatrení sa očakáva zmierniť dopady zmeny klímy na sídelné prostredie a jeho obyvateľov a zabezpečiť kvalitné obytné a prírodné prostredie.

11. SWOT analýza Košického kraja s ohľadom na analyzované oblasti

Oblasť:	Silné stránky	Slabé stránky
PO č.1 Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji	<ul style="list-style-type: none"> – dostatočná hustota cestnej siete II. a III. triedy – rozvinutý systém verejnej dopravy z hľadiska plošného pokrytia územia – najmä hustá sieť liniek pravidelnej autobusovej dopravy dostatočne pokrýva celé územie kraja a prakticky všetky cesty I., II. a III. triedy – dostatočná ponuka dopravy – najmä v prímestskej autobusovej doprave - je snahou dlhodobo udržať výkony prímestskej autobusovej dopravy na stabilnej úrovni – bicykel ako dopravný prostriedok je vnímaný obyvateľmi kraja veľmi pozitívne a v menších sídelných útvaroch je aj často využívaný – sieť ciest II. a III. triedy s nízkymi intenzitami dopravy je využívaná aj na cyklistickú dopravu 	<ul style="list-style-type: none"> – nízka hustota nadradenej infraštruktúry – nedostatočná kapacita niektorých úsekov ciest II. triedy najmä v oblastiach kde tieto preberajú funkciu jediného dopravného spojenia – vysoký počet úsekov ciest ohrozených povodňami a zosuvmi – nedostatočná integrácia verejnej osobnej dopravy, vrátane cyklistickej dopravy – neaktuálny Plán dopravnej obslužnosti KSK – roztrieštenosť prevádzkového riadenia jednotlivých systémov verejnej dopravy – chýbajúci centrálny dispečing – nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia integrovanej infraštruktúry VOD – nedostatočná legislatívna úprava postavenia organizátora systému integrovanej dopravy – nedostatočná a nesúvislá sieť cyklistických komunikácií, predovšetkým segregovaných cyklistických komunikácií – nedostatočná prevencia a dopravná výchova cyklistov ako účastníkov cestnej premávky – absencia plánovacích dokumentov pre oblasť cyklistickej dopravy na úrovni miest a obcí – podceňovanie potenciálu cyklistickej mobility
PO č.2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmena prístupu a spôsobu poskytovania sociálnych služieb – dostatok kvalifikovanej 	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – nerozvinutý systém komunitného plánovania – nedostatočne vytvorené podmienky pre zotrvanie v

	<p>pracovnej sily v oblasti sociálnych služieb</p> <ul style="list-style-type: none"> – prebiehajúca deinštitucionalizácia <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku – komplexná komunitná infraštruktúra – odborný potenciál poskytovateľov zdravotnej starostlivosti <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšovanie hrubej zaškolenosti detí <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora skvalitnenia vzdelávania <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – praktické skúsenosti s činnosťou 10 centier COVP – podpora skvalitnenia vzdelávania 	<p>prirodzenom (domácom) sociálnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – zastaralá infraštruktúra zdravotníckych zariadení – vysoká fragmentácia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte – absencia prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti – nedostatočné prepojenie primárnej, špecializovanej a ústavnej zdravotnej starostlivosti s prepojením na dlhodobú zdravotno-sociálnu starostlivosť – nedostatočná minimálna dopravná obslužnosť – vysoký priemerný vek lekárov primárnej zdravotnej starostlivosti – dlhé čakacie doby na špecializovanú zdravotnú starostlivosť, resp. plánované operačné výkony – nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve – starnutie populácie <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočná kapacita siete materských škôl – nízka hrubá zaškolenosť detí vo veku 3-5 rokov <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočné vybavenie odborných učební <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočná odborná príprava pre potreby trhu práce – nízka miera účasti na celoživotnom vzdelávaní
<p>PO č.4 Zlepšenie kvality života v Košickom kraji s dôrazom na životné prostredie</p>	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie stavu zásobovania obyvateľov pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd 	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – minimálna možnosť ovplyvniť tvorbu plánov rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií

	<p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie stavu mestského prostredia 	<p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – nepatrí medzi hlavné priority, resp. v regionálnom rozvoji sú v kraji akútnejšie problémy a potreby
Oblasť:	Príležitosti	Ohrozenia
<p>PO č.1 Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie dostupnosti nadradenej dopravnej infraštruktúry ako účinného nástroja hospodárskeho rozvoja – zvýšenie bezpečnosti cestnej dopravy – zvýšenie efektívnosti systému verejnej osobnej dopravy a financovania služieb vo verejnej doprave – vytvorenie vhodných podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej dopravy voči individuálnej doprave – samostatne fungujúce systémy verejnej dopravy (prímestská autobusová doprava, železničná doprava a mestská doprava) - vytvárajú základný predpoklad pre budovanie integrovaného dopravného systému – integrácia cyklistickej dopravy s inými druhmi dopravy – využitie hrádzí, poľných a lesných ciest na budovanie cyklistických komunikácií – možnosť využitia rekonštrukcií ciest na vybudovanie opatrení pre cyklistov 	<ul style="list-style-type: none"> – finančná náročnosť niektorých projektov- budovanie nových cestných telies a oporných múrov – zvyšovanie intenzity cestnej dopravy na cestách nižších kategórií – nejednotný postup objednávateľov pri financovaní verejnej osobnej dopravy a sociálnej politiky v poskytovaní zliav, ktorý znemožňuje integráciu – obavy zúčastnených strán zo zmeny systému (u dopravcov zo zníženia tržieb, u objednávateľov zo zvyšovania nákladov na prevádzku integrovaných dopravných systémov) – nedostatočná preferencia verejnej osobnej dopravy – nezaradenie cyklistickej dopravy do plánovacích dokumentov – finančná náročnosť budovania nových cyklistických komunikácií a ich následná údržba – nedostatočné riešenie kritických úsekov ciest, ktoré predstavujú ohrozenie cyklistov a odrádzajú od používania bicykla – problémové majetkovo – právne vysporiadanie pozemkov pre vedenie cyklistických komunikácií
<p>PO č.2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám</p>	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – postupná realizácia procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb – skvalitňovanie procesu 	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatok zdrojov vo verejných rozpočtoch na zabezpečenie trvalej udržateľnosti dosiahnutých

	<p>vytvárania prirodzeného rodinného prostredia v náhradnej rodinnej starostlivosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozvoj služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku na komunitnej úrovni za účelom zosúlad'ovania rodinného a pracovného života <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti – možnosť integrácie siete všeobecných lekárov – šanca na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR – vysoký podiel poskytovateľov (cca 90%) je v prenajatých priestoroch – realizácia rezidentského programu od roku 2014 – rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov – možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ na podporu primárneho kontaktu – zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov zdravotníckych zariadení – modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti – zavedenie eHealth – komplexné služby bližšie k pacientovi – posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení – integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej 	<p>výsledkov</p> <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie zdravotníckej infraštruktúry – kolaps systému primárnej zdravotnej starostlivosti následkom fyzického odchodu všeobecných lekárov zo systému pred vytvorením nového systému – hrozba odchodu mladých lekárov do zahraničia – nedostatočná motivácia zotrvať na Slovensku – časté legislatívne zmeny – zazmluvňovanie výkonov zo strany zdravotných poisťovní – odmietnutie nového systému CIZS obcami aj občanmi, nakoľko bude znamenať hrozbu možného zániku súčasnej siete – neochota lekárov k prechodu do CIZS – nedostatočná informovanosť a motivácia <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmena demografického vývoja a s tým súvisiace zmeny nárokov na kapacitu materských škôl <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatok pedagogických zamestnancov <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – neschopnosť pružne reagovať na požiadavky trhu práce – rýchla zastaranosť učebných pomôcok a neschopnosť ich modernizácie v dôsledku finančnej náročnosti – pokles záujmu o štúdium na SOŠ
--	---	---

	<p>spádovej oblasti</p> <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – možnosť návratu žien po rodičovskej dovolenke na trh práce – rozšírenie kapacít materských škôl <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšovanie odborných vedomostí žiakov (lepšie výsledky v testovaní) <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zabezpečenie financovania prevádzky 10 COVP 	
<p>PO č.4 Zlepšenie kvality života v Košickom kraji s dôrazom na životné prostredie</p>	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – dobudovanie vodovodnej a kanalizačnej siete – u malých obcí zväziť výstavbu koreňových čističiek namiesto finančne nákladných kanalizačných sietí <p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – skvalitnenie verejných a medzi blokových priestorov 	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – finančne náročné stavby pre relatívne malý počet obyvateľov – vysoké poplatky za vodné a stočné, obyvatelia sa často odmietajú pripojiť na už vybudovanú sieť <p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – malá výška finančnej alokácie

III. Strategická časť

3.1. Globálny cieľ RIÚS

Globálnym cieľom RIÚS je „implementáciou prostriedkov IROP prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečeniu udržateľného poskytovania verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí v Košickom kraji“.

3.2. Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji

Základným strategickým dokumentom slúžiacim k identifikácii vízií a strategických cieľov rozvoja cestnej dopravy na regionálnej úrovni bol Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán). V záujme plnenia cieľov stratégie Európa 2020 sa samosprávne kraje v rámci zostavovania Regionálneho Master plánu zamerali nielen na oblasti týkajúce sa rekonštrukcií havarijných úsekov ciest, ale najmä na zabezpečenie bezpečnosti cestnej premávky, zlepšenie regionálnych dopravných prepojení v záujme zlepšenia mobility a konkurencieschopnosti regiónov, posilňovanie mobility a zlepšovanie kvality životného prostredia.

Výber konkrétnych projektov (úsekov) vzišiel z vyhodnotenia projektov uvedených v Regionálnom Master pláne. Jednotlivé projekty boli posudzované z dvoch klasifikačných úrovní, a to na úrovni výberových (kvalitatívnych) a kvantitatívnych kritérií generujúcich konečné poradie projektov z hľadiska ich celospoločenských prínosov. V prvej fáze hodnotenia boli stanovené striktné podmienky a predpoklady začlenenia opatrení podľa vlastností predmetnej infraštruktúry vo vzťahu k splneniu hodnotiacich kritérií. V rámci predselekčných kritérií spočívalo hodnotenie projektov v troch nadväzujúcich úrovniach:

1. konektivita, t.j. napojenie regionálnej infraštruktúry dotknutej navrhovanými opatreniami na transeurópsku cestnú dopravnú sieť,
2. synergia, t.j. doplnkovosť s investičnými intervenciami v podobe veľkých projektov nadnárodnej a národnej cestnej dopravnej siete v operačných programoch OP D 2007 – 2013 a OP II 2014 – 2020,
3. ekonomický rozvoj – potenciál priemyselných parkov a centier KURS.

Záverečnou fázou hodnotenia a selekcie projektov cestnej infraštruktúry, ktoré boli identifikované na úrovni predselekčných kritérií, bola zjednodušená kalkulácia ekonomických, resp. celospoločenských prínosov projektov.

Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov

Aktuálne potreby a výzvy v rozvoji cestnej infraštruktúry II. a III. triedy boli definované prostredníctvom opatrení zameraných na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu ciest. Výstavba nových úsekov sa bude týkať najmä posilnenia regionálnej mobility a zníženia dopravného zaťaženia v husto obývaných regiónoch v prepojení na sieť TEN-T a medzinárodnú cestnú sieť. V oblasti rekonštrukcie a modernizácie je dôraz kladený na rekonštrukciu úsekov ciest II. triedy a v odôvodnených prípadoch ciest III. triedy resp. mostných objektov v zlom stavebno-technickom stave s cieľom zabezpečenia obsluhy centier osídlenia a priemyselných zón. Oblasť zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, odstraňovanie kolíznych bodov, modernizáciu úsekov ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné

napojenia terminálov osobnej dopravy prípadne budovanie prvkov upokojuvania dopravy v sídlach majú tiež významnú úlohu.

Špecifický cieľ č. 1.1.1. Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému

Zámerom opatrení v rámci tohto špecifického cieľa je napojiť znevýhodnené mestské vidiecke územia prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a výstavby nových regionálnych ciest a odstraňovaním kritických nehodových lokalít v súlade s vypracovaným Strategickým plánom rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán) s dôrazom na posilnenie ich konkurencieschopnosti a adaptability, prispieť k udržateľnému rozvoju a eliminovať vplyv dopravy na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov.

Predovšetkým pre väčšinu vidieckych oblastí a niektoré mestské oblasti sú cesty II. a III. triedy hlavnými komunikačnými spojnicami, ktoré vytvárajú predpoklady, aby obyvatelia týchto oblastí mohli byť začlenení do širších rozvojových procesov. Investovanie do regionálnych ciest umožňuje menej sa rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce ako aj v prístupe k základným tovarom.

Kvalitnejšie cesty II. a III. triedy predstavujú základnú podmienku pre zlepšenie každodennej (circular) mobility osôb vidieckych území spojenej aj s rastúcou diverzifikáciou hospodárstiev smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam znamenajúcim zároveň rast zamestnanosti.

Výsledky podpory:

- zlepšenie napojenia regiónov na cesty I. triedy a infraštruktúru TEN-T, čím sa napomôže vyváženějšíemu územnému rozvoju a umožní sa prístup k základným sociálnym službám;
- kvalitná cestná infraštruktúra vytvorí podmienky pre hospodársky rast a zároveň nebude svojimi vlastnosťami limitovať vnútorný potenciál kraja;
- zlepšenie stavebno-technického stavu cestnej siete s dopadom na zlepšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, zníženie nehodovosti, zníženie energetickej náročnosti dopravy, zníženie negatívnych dopadov na ŽP, zlepšenie podmienok pre cestnú hromadnú dopravu ako súčasť multimodálneho systému VOD a tvorbu integrovaných multimodálnych systémov dopravy;
- zmiernenie negatívnych dopadov cestnej premávky (najmä tranzitnej a nákladnej dopravy) na obyvateľstvo miest a obcí a zvýšenie kvality ich života cestou budovania nových úsekov ciest.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0113	Úspora času v cestnej doprave	EUR	18 159 743	2015	16 282 408	MPRV SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č.1.1.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému;
- rekonštrukcia/modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy, s podmienkou priameho napojenie na sieť TEN-T);
- výstavba nových úsekov ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy);

- príprava projektovej dokumentácie, vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie.

Oprávnení prijímateľa:

- vyšší územný celok (KSK) ako vlastník ciest II. a III. triedy,
- mesto Košice ako vlastník ciest II. a III. triedy,
- právnické osoby podľa osobitných predpisov a organizácie zriadené vyšším územným celkom a mestom Košice za účelom výstavby, správy a údržby ciest.

Cieľové skupiny:

- užívatelia cestnej dopravnej siete, predovšetkým obyvatelia miest a obcí,
- prevádzkovatelia a investori v priemyselných zónach,
- prevádzkovatelia verejnej autobusovej dopravy.

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
C014	Celková dĺžka rekonštruovaných alebo zrenovovaných ciest	km	N/A	N/A	20	ITMS	ročne
C013	Celková dĺžka nových ciest	km	N/A	N/A	5	ITMS	ročne

Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Opatrenia v rámci investičnej priority sú v súlade s cieľmi Stratégie rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy v SR do roku 2020, ktorá identifikuje aktuálny stav v oblasti verejnej osobnej dopravy (ďalej len „VOD“) v jednotlivých regiónoch SR, identifikuje príčiny tohto stavu a uvádza možnosti budúceho vývoja. Základnou podmienkou pre financovanie aktivít pre účely rozvoja mestskej VOD je vypracovanie plánov udržateľnej mestskej mobility. Intervencie do regionálnej autobusovej dopravy budú podmienené vypracovaním plánov dopravnej obsluhy regiónu a existenciou plne funkčných integrovaných dopravných systémov.

Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Všeobecne platí, že intenzívnejšie využívanie verejnej osobnej dopravy na úkor individuálnej automobilovej dopravy vedie k zlepšeniu kvality ovzdušia v mestách. V posledných rokoch je pre verejnú osobnú dopravu charakteristické postupné znižovanie prepravného výkonu ako dôsledok rastu podielu individuálneho motorizmu na dopravnom trhu osobnej dopravy.

Predpokladom rozvoja jedného z prínosov verejnej osobnej dopravy, t. j. nižšej miery emisií skleníkových plynov na prepraveného jednotlivca, je jej čo najširšie využívanie, a teda jej uprednostnenie pred individuálnou dopravou. **Preto je potrebné uskutočňovať opatrenia s cieľom zatriktívniť verejnú dopravu ako prostriedok na zaistenie mobility osôb v mestách a regiónoch.** Dopyt po verejnej osobnej doprave je zväčša pozitívne

ovplyvňovaný nasledovnými faktormi: spoľahlivosť (kvalita), kratší čas strávený v dopravnom prostriedku (časová elasticita); kratší čas strávený mimo dopravného prostriedku (frekvencia spojov, čas na prestup z jedného dopravného prostriedku na druhý, dostupnosť zastávok v mieste bydliska a pracoviska); vyššia cena palív; drahšie poplatky za parkovanie a spoplatnenie prístupu do centier miest.

Podstatným príspevkom ku kvalite života, prostredia a životného prostredia je aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť mestskej dopravy, ktorej spoje nadväzujú na dopravné systémy v rámci mestskej oblasti. Mestská doprava musí byť v súlade s požiadavkami v oblasti bývania, pracovnými požiadavkami, požiadavkami na životné prostredie a verejné priestory. Zároveň musí byť projektovaná a realizovaná tak, aby boli aj znevýhodnené mestské štvrte lepšie integrované do mestskej a regionálnej siete.

Víziou stratégie rozvoja verejnej osobnej dopravy je zvrátiť doterajší nepriaznivý vývoj v delbe prepravnej práce v osobnej doprave. Cieľom je prostredníctvom integrácie jednotlivých dopravných systémov a ich lepšou organizáciou vytvoriť podmienky pre trvalo udržateľnú regionálnu a mestskú mobilitu.

Výsledok:

- efektívnejšie poskytovanie verejnej osobnej dopravy na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility a plánov dopravnej obslužnosti regiónov;
- zvýšenie počtu osôb prepravených integrovanou VOD prostredníctvom zatriktívnenia VOD (zabezpečením prístupnejšieho vozidlového parku so zodpovedajúcimi štandardmi pre imobilných cestujúcich, budovaním súvisiacej infraštruktúry, zjednotením cestovných dokladov a prepravných podmienok a zavádzaním doplnkových služieb pre cestujúcich);
- zmena delby prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy;
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NOX, O3, CO2).

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0164	Počet predaných cestovných lístkov integrovaného dopravného systému	počet	0	2013	36 000 000	MDV SR	ročne
R0156	Podiel nízkopodlažných autobusov na celkovom počte autobusov	%	20	2013	40	MDV SR, KSK, DPMK a.s.	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č.1.2.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy:
  - spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);
- zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému:
  - modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia ako aj hardvérového vybavenia;
  - podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy;

- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy;
- zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy (prestupné uzly, zastávky) tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté – medzi inými:
  - obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov, okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obratísk cestnej verejnej osobnej dopravy;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R) a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest;
  - zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy;
- zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy (MHD, prímestská doprava):
  - nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysokoenvironmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry.

Zadefinované opatrenia budú slúžiť ako **doplnková podpora aktivít z prioritnej osi 3 Verejná osobná doprava v rámci OP Integrovaná infraštruktúra**, ktorý je zameraný na veľké projekty vo verejnej osobnej doprave orientované prevažne na dráhovú dopravu.

Spektrum aktivít v IROP bude zamerané na budovanie infraštruktúry mestskej a prímestskej dopravy (zastávky, prestupné terminály, záchytné parkoviská, a pod.) a podporu zavádzania jednotných tarifných systémov. V rámci OP II bude podporovaná obnova mobilného parku pre mestskú dráhovú dopravu, t. j. nákup električiek a trolejbusov, rekonštrukcia električkových tratí v Košiciach, výstavba (rozširovanie) trolejbusových tratí, výstavba a modernizácia infraštruktúry pre integrované dopravné systémy, obnova mobilných prostriedkov zabezpečujúcich železničnú osobnú prímestskú a regionálnu dopravu, výstavba prestupných terminálov osobnej dopravy v nadväznosti na dráhovú dopravu, výstavba veľkokapacitných záchytných parkovísk s väzbou na dráhovú verejnú osobnú dopravu. Obnova vozidlového parku pre MHD bude prostredníctvom OP II nasmerovaná do mesta Košice.

Nevyhnutným predpokladom k naplneniu špecifických cieľov v rámci jednotlivých OP bude ich vzájomná koordinácia a logická väzba medzi aktivitami. Jednotlivé opatrenia by mali vytvárať komplexné projekty, pričom ich tematická koncentrácia môže byť rôznorodá s cieľom dosiahnutia čo najefektívnejšieho výsledku vo vzťahu k udržateľnosti a atraktívnosti VOD a podpore nemotorovej dopravy.

S cieľom zabezpečenia synergie a komplementarity medzi IROP a OP Integrovaná infraštruktúra bude zriadená pracovná skupina pre koordináciu OP, ktorej cieľom bude zosúladienie a monitorovanie implementácie príslušných OP, pričom jednou z činností koordinačného výboru bude aj vecné a časové zladzovanie, resp. harmonizácia výziev.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá a obce Košického kraja, združenia obcí, KSK, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu (eurobus, a.s., ARRIVA Michalovce, a.s., DPMK, a.s.), subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy).

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť.

Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

Jednou z hlavných podmienok zvýšenia atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy je výstavba kvalitnej a bezpečnej cyklistickej infraštruktúry. Ide o hlavnú infraštruktúru, teda výstavbu cyklistických komunikácií (cyklociest, viacúčelových pruhov, cyklistických pruhov a cyklistických pásov) alebo doplnkovú infraštruktúru vo forme stojanov, prístreškov na bicykle, dopravného značenia a pod. Hlavná infraštruktúra by mala tvoriť ucelenú sieť cyklistických komunikácií v intravilánoch miest a obcí a ich vzájomné prepojenie v extraviláne. Doplnková infraštruktúra by sa mala stať nevyhnutnou súčasťou centier miest, obchodných centier, prevádzkach služieb, staníc a zastávok verejnej osobnej dopravy, obytných komplexov a priemyselných zón. Realizácia tohto cieľa prispieva k naplneniu vízie Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR, ktorej cieľom je dosiahnuť do roku 2020 10%-ný podiel cyklistickej dopravy na celkovej deľbe dopravnej práce na Slovensku.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0157	Podiel cyklistickej dopravy na celkovej deľbe dopravnej práce	%	4,00	2015	4,91	MDV SR, MPRV SR	raz za 3 roky

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č.1.2.2

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu (cyklistické komunikácie a doplnková infraštruktúra):
  - cyklistické komunikácie – obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách a komunikáciách medzi sídlami;
  - doplnková cyklistická infraštruktúra (chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov, hygienické zariadenia a pod.);
  - budovanie prvkov upokojujúcej dopravy (pešie zóny, shared space, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov a pod.);
  - zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky – odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní a pod.;
- propagácia a zvyšovanie atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti:
  - webové portály, mobilné aplikácie a pod.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, KSK, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, mimovládne organizácie

Cieľové skupiny:
– široká verejnosť

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0128	Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií	km	N/A	N/A	63	ITMS	ročne
O0129	Počet vytvorených prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	počet	N/A	N/A	31	ITMS	ročne
O0219	Počet nahradených autobusov v mestskej a prímestskej doprave	počet	N/A	N/A	19	ITMS	ročne
O0243	Počet prestupných uzlov	počet	N/A	N/A	5	ITMS	ročne
O0133	Počet vybudovaných a modernizovaných integrovaných zastávok	počet	N/A	N/A	28	ITMS	ročne
O0134	Počet zavedených informačných systémov	počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
O0220	Počet zavedených parkovacích systémov	počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
C0037	Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach ⁴	počet	N/A	N/A	280 000	ŠÚ SR, Infostat	ročne

3.3. Prioritná os č. 2: Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Cieľom investičnej priority 2.1. je zlepšenie dostupnosti služieb pri rešpektovaní procesu deinštitucionalizácie s cieľom zabrániť sociálnemu vylúčeniu v prístupe k sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Dňa 30. novembra 2011 uznesením č. 761/2011 schválila vláda SR materiál „Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike“ (ďalej len „stratégia DI“). Následne boli spracované ďalšie dokumenty vyplývajúce zo stratégie DI, ako je Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na

⁴ Ukazovateľ bude sledovaný v rámci každého špecifického cieľa realizujúceho aktivity v rámci MFO.

komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015, neskôr na roky 2016 – 2020 a Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie služieb starostlivosti“. Dňa 01.04.2018 taktiež nadobudol účinnosť zákon č. 61/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony („zákon č. 305/2005 Z. z.“), ktorým do oblasti vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení priniesol o. i. *centrum pre deti a rodiny* (§ 45 a súvisiace zákona č. 305/2005 Z. z., s prihliadnutím na § 100n zákona č. 305/2005 Z. z.).

Nosnou *myšlienkou stratégie DI* je prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, s cieľom vytvorenia a zabezpečenia podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov (pre občanov so zdravotným postihnutím, ako aj pre seniorov), odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí (t.z. nie vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb).

Základným nástrojom prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť je *deinštitucionalizácia* sociálnych služieb, ktorá za istých podmienok predpokladá úplné zatvorenie a zrušenie inštitucionálnych služieb starostlivosti (pobytových zariadení sociálnych služieb) a zároveň vybudovanie siete nových alebo existujúcich alternatívnych komunitných služieb pre obyvateľov daného územného spoločenstva.

Za *komunitnú starostlivosť* považuje stratégia DI súbor ambulatných a terénnych sociálnych služieb vytvorených na danom území, vrátane „zariadení sociálnych služieb rodinného typu“, s určeným počtom „členov domácnosti“ (do max. kapacity 12).

V súlade so Stratégiou DI bol v rokoch 2014 – 2015 realizovaný **Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie služieb starostlivosti“**, do ktorého bolo po odsúhlasení poradou predsedu zaradené zariadenie sociálnych služieb LIDWINA – Domov sociálnych služieb Strážske a zariadenie JASANIMA – Domov sociálnych služieb, Rožňava.

Tento proces bol schválený tiež Zastupiteľstvom KSK a je zakotvený v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020 (schválené uznesením č. 318/2016).

Zariadenie LIDWINA – Domov sociálnych služieb je pobytovým zariadením pre deti a dospelých prijímateľov sociálnych služieb s telesným, mentálnym i zmyslovým postihnutím s kapacitou 78 miest.

Výstupom projektu **Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie služieb starostlivosti“** bolo intenzívne vzdelávanie všetkých zamestnancov zariadenia a *spracovanie transformačného plánu zariadenia*, ktorý obsahuje všetky podrobnosti procesu deinštitucionalizácie (vrátane výberu vhodných nehnuteľností na realizáciu projektu DI).

JASANIMA – Domov sociálnych služieb je pobytovým zariadením pre dospelých klientov s telesným, mentálnym i zmyslovým postihnutím s kapacitou 83 miest. Súčasťou zariadenia je aj zariadenie AMALIA pre prijímateľov sociálnych služieb s týždennou formou (kapacita 13 miest) a ambulatnou formou (kapacita 10 miest). Zariadenie má spracovaný za účelom DI taktiež Transformačný plán.

Zariadenia LIDWINA – DSS a JASANIMA – DSS majú vypracovanú koncepciu rozvoja, ktorá je v súlade s potrebami prijímateľov sociálnych služieb. Všetky ciele sú orientované na uspokojenie ich potrieb, rozvoj zručnosti, sociálnu rehabilitáciu a inklúziu.

Výsledkom procesu bude:

- deinštitucionalizácia týchto zariadení s celoročným pobytom na zariadenia poskytujúce služby na komunitnej báze, v prirodzenom sociálnom prostredí, t.j. v rodinných domoch a bytoch;
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, v prirodzenom rodinnom prostredí, vrátane inovatívnych

služieb komunitnej starostlivosti (t.j. zriadenie nových druhov služieb napr. zariadenia podporovaného bývania...).

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0091	Podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby	%	1,8	2014	15	Register poskytovateľov KSK	ročne
R0092	Podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch	%	27,4	2014	30	ÚPSVaR SR	ročne
R0158	Podiel detí do troch rokov veku, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti na celkovom počte detí do troch rokov veku	%	21,33	2015	23,41	MPSVaR SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.1.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie;
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov, ktoré už poskytujú alebo budú poskytovať služby na komunitnej báze (napr. denný stacionár, ambulatná forma domova sociálnych služieb a pod.);
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (detské domovy, krízové strediská, resocializačné strediská) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOD a SK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;

- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, ktoré spĺňajú kritériá služieb poskytovaných na komunitnej úrovni;
- kúpa rodinných domov, príp. bytov v bytových domoch, rekonštrukcia týchto objektov;
- exteriérové a interiérové vybavenie objektov za účelom presťahovania klientov z veľkokapacitného zariadenia do týchto objektov.

Oprávnení prijímatelia:

- v sociálnych službách: obec, KSK, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a iná osoba bez cieľa dosahovania zisku (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),
- v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele: zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo zariadenia na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – obec, KSK, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, akreditované fyzické a právnické osoby, zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Cieľové skupiny:

- deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPOD a SK,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia SPOD a SK,
- subjekty vykonávajúce opatrenia SPOD a SK a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby – rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj a obce Košického kraja

Špecifický cieľ č. 2.1.2. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Poskytovaním kvalitných, moderných, dostupných a nákladovo efektívnych zdravotníckych služieb zvyšovať kvalitu zdravia občanov Košického kraja a dosahovať rast ich spokojnosti so systémom zdravotníctva financovaného z verejných zdrojov.

Vychádzajúc z výsledkov analýzy k hlavným problémom Košického kraja v oblasti poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti patria: z pohľadu systému poskytovania zdravotnej starostlivosti vysoká fragmentácia poskytovateľov primárnej ambulantnej starostlivosti, zvýšená prevalencia chronických ochorení a starnúca populácia vrátane vysokého veku všeobecných lekárov a z pohľadu pacienta je to absentujúca komplexná primárna ambulantná starostlivosť ako služba poskytovaná vo vysokej kvalite, efektívne a vždy dostupná.

Medzi identifikované potreby územia Košického kraja patria: možnosť prepojenia poskytovania zdravotnej starostlivosti s vybranými sociálnymi službami, zlepšenie dostupnosti a komplexnosť poskytovaných služieb, aktívnejšie zapojenie samosprávy, možnosti využívania moderných technológií (vrátane zavedenia eHealth), zmeny v liečbe

a vytvorenie príležitostí pre mladých lekárov a v neposlednom rade možnosť zvýšenia efektívnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Integrácia regionálnych zdravotných a sociálnych služieb v rámci CIZS umožní implementáciu nových procesov orientovaných na pacienta za účelom posilnenia primárneho kontaktu s obyvateľmi⁵ koordinovaného s ústavnou zdravotnou starostlivosťou s cieľom:

- a) zlepšiť kvalitu, efektívnosť a rozsah zdravotnej starostlivosti a súvisiacich služieb,
- b) rozšíriť rozsah, dostupnosť a účinnosť zdravotníckych a súvisiacich sociálnych služieb a
- c) priblížiť takéto služby k obyvateľom.

Špecifické ciele KSK:

- vytvoriť predpoklady pre vznik CIZS na území KSK podľa záväznej Metodiky pre realizáciu a fungovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti vypracovanej MZ SR
- zvýšiť počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto,
- postupne integrovať služby poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybrané sociálne služby,
- zlepšiť dostupnosť služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb aj medzi obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení,
- motivovať mladých lekárov k poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti v regióne,
- znížiť prevádzkové náklady existujúcich ambulantných zdravotníckych zariadení,

Očakávané výsledky podpory na území KSK:

- regionálna sieť CIZS ,
- zvýšenie počtu lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti na jedno kontaktné miesto,
- posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta,
- integrácia služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb,
- lepší manažment pacienta,
- zlepšenie komunikácie medzi obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti (synergia s ESF aktivitami OP Ľudské zdroje),
- implementácia nových preventívnych programov (synergia s OP ĽZ),
- inovácie v zdravotníctve a nové zdravotnícke technológie.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0093	Počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Počet	1,71	2014	3,31	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne
R0170	Počet iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Počet	1,45	2014	2,30	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne

Cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov výsledku boli stanovené na základe Metodiky pre realizáciu a fungovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti

⁵ Pozn.: = komunitný charakter služieb

vypracovanej MZ SR. Rovnaká metóda výpočtu bola použitá aj pre stanovenie cieľových hodnôt ukazovateľov na programovej úrovni pre ŠC 2.1.2 operačného programu.

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.1.2

Navrhované aktivity a opatrenia na úrovni Košického kraja v súlade s aktivitami IROP:

A) Budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti:

- výstavba nových budov,
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- zabezpečenie materiálo – technického vybavenia,
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia,
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- budovanie bezbariérových prístupov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Iné navrhované aktivity a opatrenia na úrovni Košického kraja – mimo aktivít IROP:

B) Posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta:

- opatrenia na zvýšenie motivácie mladých lekárov o poskytovanie ambulantnej starostlivosti na území KSK,
- využitie modernej IKT infraštruktúry k zvýšeniu kvality a komplexnosti poskytovaných služieb,
- podpora ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov ako poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti,
- podpora rezidentského programu,
- informačná kampaň so zameraním na podporu zdravia a podporu etablovaných CIZS,

C) Podpora inovácií v zdravotníctve

- podpora vedy a výskumu na vysokých školách v regióne KSK, overovanie v praxi a spoločné projekty/centrá excelentnosti

Oprávnení prijímatelia:

- Obce, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry). Podmienkou je, aby obce mali uzavretú partnerskú zmluvu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti v súlade s úpravou tohto inštitútu podľa pravidiel EŠIF. Za splnenia predchádzajúcej podmienky môže obec uzavrieť partnerskú zmluvu taktiež s účasťou VÚC, na ktorej území sa obec nachádza.
- Neziskové organizácie, ktoré budú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry), zriadené spoločne obcou a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Za splnenia predchádzajúcej podmienky môže byť nezisková organizácia zriadená taktiež s účasťou VÚC, na ktorej území sa obec nachádza.

- VÚC, ktoré sú vlastníkami, alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry). Podmienkou je, aby VÚC mal uzavretú partnerskú zmluvu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti v súlade s úpravou tohto inštitútu podľa pravidiel EŠIF. Za splnenia predchádzajúcej podmienky môže VÚC uzavrieť partnerskú zmluvu taktiež s účasťou obce, na ktorej území bude CIZS umiestnené.
- Neziskové organizácie, ktoré budú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry), zriadené spoločne VÚC a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Za splnenia predchádzajúcej podmienky môže byť nezisková organizácia zriadená taktiež s účasťou obce, na ktorej území sa obec nachádza.

Cieľové skupiny: obyvatelia Košického kraja

Zvolená územná investičná jednotka:

- Pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť bude územná investičná jednotka zadefinovaná v Regionálnom master pláne, ktorý bude obsahovať súbor pravidiel a syntézu základných pohľadov na možnosti etablovania a optimalizáciu umiestnenia služieb CIZS za účelom implementácie konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie na území Košického kraja.

Hlavné zásady výberu operácií pre Špecifický cieľ č. 2.1.2:

Okrem princípov spoločne uplatňovaných pre všetky tri špecifické ciele v oblasti energetickej efektívnosti a princípov uvedených v IROP v kapitole 2.4.1.2. sa po konzultácii s MZ SR budú uplatňovať aj nasledovné princípy:

- súlad s regionálnym Master Plánom,
- záujem poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o zriadenie CIZS,
- v súlade s Metodikou pre realizáciu a fungovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti.

Komplementárne a synergické väzby k iným OP:

Medzi navrhovanými aktivitami a opatrenia k hore uvedenému špecifickému cieľu sú aktivity a opatrenia komplementárne ku konkrétnym opatreniam najmä v OP IZ, OP VI. Vo vidieckych oblastiach Košického kraja je možné časť podporných aktivít realizovať aj s Programom rozvoja vidieka alebo Prioritnej osi č. 5 IROP alebo z Programu cezhraničnej spolupráce SR-HU.

- Zlepšiť dostupnosť služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb aj medzi obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti – OP IZ,
- Integrácia služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti a vybraných sociálnych služieb a to najmä domáca ošetrovateľská služba, špeciálne poradenstvo, denné centrum a pod. – Program rozvoja vidieka a Prioritná os č. 5 IROP,
- Podpora vedy a výskumu na vysokých školách v regióne Košického kraja, overovanie v praxi a spoločné projekty/centrá excelentnosti – OP VI,
- Tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie so zameraním na zlepšovanie efektívnosti a dostupnosti kvalitnej a udržateľnej všeobecnej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti – OP IZ.

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0250	Kapacita podporených zariadení sociálnych služieb	Miesto v sociálnych službách	N/A	N/A	250	ITMS	ročne
O0251	Kapacita podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Miesto vo výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	N/A	N/A	200	ITMS	ročne
O0244	Počet zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni, ktoré vzniknú vďaka podpore	Počet	N/A	N/A	5	ITMS	ročne
O0136	Počet podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0246	Kapacita transformovaných sociálnych služieb	Miesto v sociálnych službách	N/A	N/A	150	ITMS	ročne
O0247	Počet transformovaných zariadení sociálnych služieb vďaka podpore	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
	Počet osôb v rámci podporených sociálnych služieb terénnou formou a v rámci samostatne vykonávaných odborných činnostiach	Počet	N/A	N/A	100	ITMS	ročne
O0140	Počet zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0221	Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	Miesto v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	N/A	N/A	40	ITMS	ročne
O0141	Počet vytvorených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti	Počet	N/A	N/A	16	ITMS	ročne
O0258	Počet zdravotníckych pracovníkov v etablovaných CIZS	Počet	N/A	N/A	119,04	ITMS	ročne
C0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	N/A	N/A	3 500 000	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	Počet	N/A	N/A	80	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	Počet	N/A	N/A	40	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	N/A	N/A	48 000	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	N/A	N/A	12 000	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	N/A	N/A	900	ITMS	ročne

Cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov výstupu O0141 a O0258 boli stanovené na základe Metodiky pre realizáciu a fungovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti

vypracovanej MZ SR. Rovnaká metóda výpočtu bola použitá aj pre stanovenie cieľových hodnôt ukazovateľov na programovej úrovni pre ŠC 2.1.2 operačného programu.

Cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov výstupu pre sledovanie energetickej efektívnosti boli stanovené na základe metodiky vypracovanej Slovenskou inovačnou energetickou agentúrou.

Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Hlavným cieľom podpory je vytvoriť podmienky pre kvalitné vzdelávanie, a tým zlepšiť kvalitu života obyvateľstva.

Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Špecifický cieľ je zameraný na prístupnosť služieb infraštruktúry materských škôl s cieľom zvýšenia hrubej zaškolenosti detí materských škôl a zabezpečenie kvalitného predprimárneho vzdelania prispievajúceho k zvládnutiu povinnej školskej dochádzky.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0096	Hrubá zaškolenosť detí v materských školách	%	70	2014	75,0	Centrum vedecko-technických informácií SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.2.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- výstavba nových objektov materských vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov;
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitú priestory ZŠ);
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- obstaranie materiálo-technického vybavenia materských škôl;
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.

Oprávnení prijímatelia: zriaďovatelia materských škôl, materské školy

Cieľové skupiny: deti materských škôl, pedagogickí a odborní zamestnanci

Zvolená územná investičná jednotka: obce Košického kraja

Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Väčšina základných škôl nedisponuje (technickými, personálnymi a materiálnymi) možnosťami čeliť aktuálnym výzvam primárneho vzdelávania a zabezpečiť primerané podmienky pre rozvoj kľúčových kompetencií žiakom v súlade s požiadavkami ich budúcej profesijnej orientácie a potrebami trhu práce.

Podpora bude preto zameraná na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zamerania žiakov, jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností, učební rozvíjajúcich kreativitu a učební IKT pre rozvoj informačno-komunikačných zručností žiakov základných škôl.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0097	Úspešnosť v Testovaní 9 vyučovacích jazykov	%	59	2013	70	NÚCEM	ročne
R0098	Úspešnosť v prírodných vedách	%	40,39	2016	48,20	NÚCEM	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.2.2

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí;
- obstaranie školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov;
- obstaranie prírodovedných učební;
- obstaranie polytechnických učební;
- obstaranie IKT učební;
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební.

Oprávnení prijímatelia: zriaďovatelia základných škôl, základné školy

Cieľové skupiny: žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Zvolená územná investičná jednotka: obce Košického kraja

Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na praktickom vyučovaní

Od septembra 2009 pri stredných odborných školách v Košickom kraji bolo zriadených spolu 10 centier odborného vzdelávania a prípravy (ďalej COVaP) s cieľom skvalitniť odborné vzdelávanie žiakov stredných odborných škôl. Centrá boli zriadené v spolupráci s firmami, ktoré mali záujem spolupracovať pri zavádzaní nových technológií do vzdelávacieho procesu a v spolupráci so zriaďovateľom investovali do ich materiálne - technického vybavenia.

V súčasnosti v COVaP prebieha vzdelávanie žiakov vlastnej školy pre spolupracujúce firmy, ktoré sa spolupodieľali na ich vytvorení, vzdelávanie žiakov satelitných SOŠ (na základe zmluvného vzťahu) v odboroch pre ktoré COVaP boli zriadené, rekvalifikačné kurzy pre záujemcov v rámci celoživotného vzdelávania, spolupráca so základnými školami v rámci

predmetu technické práce a organizovanie odborných súťaží pre žiakov základných a stredných škôl.

V Košickom kraji sú zriadené nasledovné COVaP:

a) COVaP pre automatizáciu, elektrotechniku a informačné technológie pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 44.

Aktuálna ponuka kurzov: základy informačných technológií, programovanie jednočipových mikropočítačov (celoživotné vzdelávanie), základy tvorby a správy bezdrôtových počítačových sietí, základy algoritmickej tvorby v Scratchi, Simulačný program MULTISIM, programovanie pobočkovej ústredne ALCATEL OMNI PCX, elektrotechnické meranie, programovateľné automaty (PLC, automat Simatic S7 200), logické riadenie ovládacích a regulačných obvodov riadiacimi systémami (PCL, PLC), plán a konštrukcia pneumatických a elektropneumatických riadiacich systémov Festo - aj pre zamestnávateľov.

b) COVaP pre nábytkárstvo a drevárstvo pri SOŠ drevárskej, Filinského 7, Spišská Nová Ves, pre skupinu odborov.

Aktuálna ponuka kurzov: projektovanie konštrukcie nábytku pomocou výpočtovej techniky, projektovanie konštrukcie stavebno-stolárskych výrobkov pomocou výpočtovej techniky, 2D projektovanie pomocou CAD, 3D projektovanie pomocou CAD, umeleckoremeselné tvarovanie dreva – slohová ornamentálna rezba, sústruženie dreva, opracovanie plošných dielcov z LDTD, opracovanie plošných dielcov dyhovaných, programovanie a obsluha CNC drevoobrábacích strojov.

c) COVaP pre automobilový priemysel pri SOŠ automobilovej, Moldavská cesta 2, Košice.

Aktuálna ponuka kurzov: opravy podvozkov – diagnostika, pruženie a tlmiče, brzdy, oprava prednej nápravy a riadenia, zadnej nápravy - diagnostika, tvrdé spájkovanie, mäkké spájkovanie, opravy plastov, zváranie, riadenie, rezanie, rezacia plameňová súprava, rovanie karosérie, diagnostické merania akumulátorov, nastavovanie svetlometov (regloskop), diagnostika riadiacej jednotky motora, diagnostika – ABS pomocou diagnostického prístroja, ostatných riadiacich jednotiek pomocou diagnostického prístroja, diagnostika motora pomocou analyzátoru výfukových plynov, alternátora a spúšťača pomocou testovacieho zariadenia, snímačov, funkčného modelu motora.

d) COVaP pre informačné a sieťové technológie pri Strednej odbornej škole, Ostrovského 1, Košice

Aktuálna ponuka kurzov: CISCO CCNA 1-4 Exploration, CISCO CCNA 1-4 Discovery, správa počítačovej siete, diagnostika a odstraňovanie porúch na počítačovej sieti, štrukturovaná kabeláž, Adobe Photoshop „spracovanie bitmapovej grafiky“, tvorba www stránok I. „zameranie na statické webové stránky“, tvorba www stránok II. „zameranie na dynamické webové stránky“, Adobe Illustrator „spracovanie vektorovej grafiky“, základy úpravy digitálnej fotografie v Adobe Photoshop, základy publikovania textu a obrázkov prostredníctvom webovej stránky, základy tvorby a spracovania digitálnej fotografie, konfigurácia a diagnostika PC, MS Office (MS Word, MS Excel, MS PowerPoint)

e) COVaP pre gastronómiu pri Strednej odbornej škole obchodu a služieb Michalovce

Aktuálna ponuka kurzov: steaky a iné špeciality, carving – vyrezávanie ovocia a zeleniny, baristický kurz, farby jesene – využitie zeleniny v kuchyni, ako chuti Maroko, turecká

kuchyňa, sladké pokušenie – príprava vianočných sladkosti, toskánska kuchyňa, barmanský kurz, dezerty a múčniky sveta, česká kuchyňa

f) Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre strojárstvo a elektrotechniku pri Technickej akadémii, Hviezdoslavova 6, Spišská Nová Ves

Škola pripravuje a realizuje vzdelávacie kurzy pre zamestnancov spoločnosti EMBRACO SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves. Kurzy už absolvovalo takmer dvetisíc zamestnancov. Vzdelávacie kurzy pre zamestnancov spoločnosti ANDRITZ, s.r.o. – člen skupiny Andritz, Spišská Nová Ves.; VIESSMANN, s.r.o., Spišská Nová Ves.

g) Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre kadernícke a kozmetické služby pri Strednej odbornej škole, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves

Odborné školenia Beauty Forum Trenčín, odborné školenie – STRIHY, nové trendy (Hair Care, Slovhair)

h) COVaP pre stavebníctvo pri Strednej odbornej škole technickej, Kukučínova 23, 040 01 Košice

Aktuálna ponuka kurzov: materiály a technológie firmy Wienerberger, materiály a technológie firmy Metrotile, materiály a technológie firmy Leier, materiály a technológie firmy Alcaplast, materiály a technológie BRAMAC, podlahové a solárne vykurovanie, maliarske techniky, zatepľovanie budov, obklady a dlažby.

Rekvalifikačné kurzy v odboroch murár, stolár, maliar, inštalatér, izolatér, strechár, klampiar a tesár sú v schvaľovacom konaní.

i) Centrum odborného vzdelávania pre hutníctvo a strojársku výrobu pri SOŠ Košice- Šaca

Aktuálna ponuka: tréningové centrum pre montáž a demontáž, zváracie pracovisko pre výučbu zvárania plameňom a rezanie kyslíkom, výučbu problematiky: hydraulika, pneumatika, elektropneumatika, robot, simulačné pracovisko, základy strojného obrábania – sústruženie, frézovanie, brúsenie, technická diagnostika, programovanie a práca na CNC strojoch, meranie v elektrotechnike – meracie zariadenie „LUKAS NÜLLE“, zvárací kurz Z-E 1, zvárací kurz Z-M 1, zvárací kurz Z-G 1, kurz „Mechatronika“.

j) COVaP pre elektrotechniku, informatiku a automatizáciu pri Strednej odbornej škole technickej, Partizánska 1, Michalovce

Aktuálna ponuka: skúšky odbornej spôsobilosti elektrotechnikov pre absolventov, skúšky ECDL, príprava na certifikačnú skúšku CCNA, príprava na certifikačné skúšky Microsoft, príprava na certifikačnú skúšku IT Essentials I, II, programy kontinuálneho vzdelávania (základy sieťovej infraštruktúry, interaktívne vzdelávacie technológie, e-learningový vzdelávací systém Moodle, minimum správcu školskej siete, programovanie robotov, programovanie PLC automatov, programovanie CNC strojov).

k) COVaP pre kreatívne odvetvia priemyslu, ako súčastí národného hospodárstva Kreatívna ekonomika je dôsledok synergie ľudskej tvorivosti, mobility, technologickej vyspelosti a záujmu človeka o humanizáciu spoločnosti, ktorá vytvára podmienky pre rastúcu schopnosť prijímať produkty, ktoré sú výsledkom tvorivej činnosti. Do kreatívneho sektoru patrí kreatívny priemysel (design, architektúra a reklama) a príbuzné oblasti (napr. vývoj softvéru, výroba hardvéru – PC, prehrávače, telefóny).

Pre zriadenie kreatívneho centra preto navrhujeme dve alternatívy. Jednou alternatívou je vybudovanie kreatívneho centra pre oblasť hospodárstva pri už existujúcom centre ako jedno oddelenie. Rozšírením COVaP dostaneme vyššiu kvalitu vzdelávania v rámci už existujúceho centra.

Druhá alternatíva je zriadenie nového samostatného centra pri strednej škole, na ktorej sa vzdelávajú žiaci v umeleckých odboroch zabezpečujúcich žiakov do oblastí reklamná tvorba, televízia, atď.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0166	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v stredných odborných školách na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	20	2013	40	KSK	ročne
R0159	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, školských hospodárstvach na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	0,15	2013	2	KSK	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.2.3

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie a modernizácia materiálno- technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy;
- obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy;
- vytvorenie podnikateľského inkubátora - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálno-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT;
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, školských hospodárstiev vrátane internátov.

Oprávnení prijímateľa: zriaďovatelia stredných odborných škôl, odborných učilíšť, stredné odborné školy, odborné učilišťa

Cieľové skupiny: žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0226	Počet podporených materských škôl	Počet	N/A	N/A	10	ITMS	ročne
O0227	Počet podporených základných škôl	Počet	N/A	N/A	17	ITMS	ročne
O0228	Počet podporených učební	Počet	N/A	N/A	20	ITMS	ročne
O0147	Počet podporených COVP	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0229	Počet podporených SOŠ, ŠH, SPV, SOP (nie COVP)	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
O0148	Počet vytvorených podnikateľských inkubátorov pri COVP	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
C035	Kapacita podporenej školskej infraštruktúry	Osoba	N/A	N/A	6200	ITMS	ročne
C0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	N/A	N/A	1 300 000	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	Počet	N/A	N/A	5	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	N/A	N/A	7 000	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	N/A	N/A	1 000	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekvív. CO ²	N/A	N/A	340	ITMS	ročne

3.4. Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ je zameraný na podporu aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0120	Počet obyvateľov napojených na systém odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd	osoby	488 775	2013	526 533	ŠÚ SR	ročne
R0003	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	osoby	645 342	2013	688 543	ŠÚ SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 4.2.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravni povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP;
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach od 1 000 obyvateľov;
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS;
- budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov a v obciach nad 2 000 obyvateľov, ktoré nie sú súčasťou aglomerácií nad 2 000 EO podporených z OP KŽP, s výnimkou obcí s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový;
- rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu;
- intenzifikácia (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) existujúcich vodárenských zdrojov so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu;
- budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu.

Oprávnení prijímatelia:

- verejný sektor (obce, združenia obcí),
- vlastníci verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách,
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách.

Cieľové skupiny: obyvatelia Košického kraja a ďalšie subjekty (t.j. odberatelia pitnej vody) a producenti komunálnych odpadových vôd pôsobiaci na území Košického kraja.

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
C019	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd	EO	N/A	N/A	1 000	ITMS	ročne
C018	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody	Osoby	N/A	N/A	900	ITMS	ročne

Podpora odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS, v aglomeráciách pod 2 000 EO, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, je možná aj v rámci OP KŽP. OP KŽP zároveň podporuje aj budovanie verejných vodovodov v prípade ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie podľa Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS. Tieto aktivity sú podporované v rámci Špecifického cieľa 1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ a Špecifického cieľa 1.2.2 Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi. Podrobnejšie informácie k uvedeným špecifickým cieľom sú dostupné v OP KŽP.

Aktivity špecifického cieľa č. 1.2.1 z OP KŽP

A. Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

- výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí v aglomeráciách nad 10 000 EO, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách nad 10 000 EO;
- výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí v aglomeráciách od 2 000 – 10 000 EO, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách od 2 000 – 10 000 EO;
- v aglomeráciách do 2 000 EO výstavba čistiarní odpadových vôd v prípadoch, ak už je vybudovaná stoková sieť min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie.
 Prioritou v rámci tejto aktivity bude zabezpečenie súladu s požiadavkami smernice 91/271/EHS podľa veľkostných kategórií aglomerácií, a to nasledovne:
  1. aglomerácie nad 10 000 EO,
  2. aglomerácie 5 000 – 10 000 EO,
  3. aglomerácie 2 000 – 5 000 EO, a to v prípadoch, v ktorých odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd nie je v súlade s požiadavkami smernice 91/271/EHS.

B. Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový

- výstavbu stokovej siete a čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd a ktoré smerujú k zamedzeniu ohrozenia kvality a kvantity podzemných vôd tak, aby nebolo ohrozené ich využívanie.
- Finančná pomoc sa nevzťahuje na prípady, ak ide o vybudovanie čistiarní odpadových vôd za predpokladu existencie stokovej siete (vybudovaná min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie), tak ako je definovaná v aktivite A.

Aktivity špecifického cieľa č. 1.2.2 z OP KŽP

A. Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

- intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravni povrchových vôd za účelom zabezpečenia bezpečnej pitnej vody so zameraním najmä na riešenie problémov s eutrofizáciou vôd, arzénom, antimónom, mikrobiológiou a biológiou;
- výstavba a rozšírenie obecných verejných vodovodov bude podporovaná len v prípadoch súbežnej výstavby verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS.

Investičná priorita č. 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Investície do zelenej infraštruktúry sú významné z hospodárskeho hľadiska ako zachovanie schopnosti prírody poskytovať úžitky tzv. ekosystémové služby. Ekosystémové služby sú prínosy, ktoré ľudia získavajú od ekosystémov a majú vplyv na prosperitu a životnú úroveň. Medzi ľuďmi a ekosystémami existujú vzájomné väzby a vzťahy.

Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Adaptačné opatrenia v urbanizovanom prostredí sú podmienkou kvality života v meniacej sa klíme. Vhodnými mechanizmami sa dosiahne zvýšenie odolnosti sídelného prostredia na negatívne dopady zmeny klímy (napr. prostredníctvom zníženia efektu mestských teplotných ostrovov, apod.), zvýšenie odolnosti sídiel na očakávané výzvy ďalšieho rozvoja spoločnosti (prostredníctvom ochrany prírody a krajiny, apod.) a poskytnutie potrebných informácií a nástrojov, ktoré uľahčia celý proces rozhodovania a riadenia sídla.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0105	Podiel zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe miest	%	3,0	2013	3,1	Deloitte Slovensko, MPRV SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 4.3.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

Oprávnení prijímatelia: obce, KSK, MVO a občianske združenia

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí Košického kraja

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0256	Revitalizované otvorené priestranstvá vnútroblokov mimo UMR	m ²	N/A	N/A	30 000	ITMS	ročne
O0239	Počet zavedených opatrení na zníženie hluku	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne

Ďalšie opatrenia na znižovanie znečistenia ovzdušia je možné realizovať napr. prostredníctvom OP KŽP, v rámci špecifického cieľa 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality. Podrobnejšie informácie a podmienky podpory sú uvedené v OP KŽP a príslušných programových dokumentoch.

Aktivity špecifického cieľa č. 1.4.1 z OP KŽP

A. Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe

- inštalovanie a modernizácia technológií na znižovanie emisií znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia, najmä odľučovacích zariadení a iných koncových technológií (napr. tkanivové filtre, elektrostatické odľučovače a pod.),
- opatrenia týkajúce sa zmien technologických postupov za účelom zníženia emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia,
- projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami vrátane modernizácie vykurovacích systémov, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie⁹². Podporené budú len projekty náhrady spaľovacích zariadení ako zdrojov znečisťovania ovzdušia, a to v takých prípadoch, kedy nie je z hľadiska energetickej efektívnosti relevantné realizovať aj iné opatrenia na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov. Projekty zmeny palivovej základne prostredníctvom prechodu z uhlia na zemný plyn budú oprávnené na podporu výlučne v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.

B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania

C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

Aktivity špecifického cieľa č. 1.4.2 z OP KŽP

A. Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

- realizácia prieskumu prioritných environmentálnych záťaží, vrátane vypracovania analýzy rizika znečisteného územia,
- v prípade náročnejšej alebo rozsiahlejšej sanácie zabezpečenie vypracovania prípravnej štúdie sanácie environmentálnej záťaže,
- zabezpečenie realizácie sanačných prác v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci subjektom zúčastňujúcim sa hospodárskej súťaže,
- zabezpečenie monitorovania environmentálnych záťaží,,
- priebežná aktualizácia Informačného systému environmentálnych záťaží.

B. Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží

3.5 Prioritná os č. 5: Udržateľný mestský rozvoj funkčnej oblasti mesta Košice

Stratégia UMR mesta Košice tvorí samostatnú časť.

IV. VYKONÁVACIA ČASŤ

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RIÚS

Úlohy subjektov zapojených do prípravy a realizácie RIÚS/IÚS UMR definuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020 a nadväzne stanovuje §15 zákona o EŠIF. Z hľadiska štruktúry IROP sú popísané v Integrovanom regionálnom programe a uznesení vlády SR č. 232 zo 14. mája 2014. Určenie subjektov a ich úloh zohľadňuje princíp partnerstva v zmysle čl. 5 všeobecného nariadenia, Etický kódex správania pre partnerstvo a princíp zodpovednosti riadiaceho orgánu za realizáciu a riadenie programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia v zmysle čl. 125 všeobecného nariadenia.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky:

- z pozície Riadiaceho orgánu pre IROP plní úlohy v súlade s čl. 125 všeobecného nariadenia,
- vo vzťahu k RIÚS v zmysle §15, bod (1) zákona o EŠIF plní nasledovné úlohy:
  - koordinuje a metodicky usmerňuje prípravu a implementáciu RIÚS a IÚS;
  - zriaďuje v súlade s princípom partnerstva radu partnerstva pre každú RIÚS a IÚS alebo spoločnú radu partnerstva;
  - schvaľuje stratégie na základe stanoviska rady partnerstva z hľadiska ich súladu s IROP.

Samosprávny kraj:

- v zmysle §15, bod (3) zákona o EŠIF zabezpečuje prípravu a implementáciu RIÚS v súlade s princípom partnerstva. Z hľadiska prípravy RIÚS na úrovni NUTS 3 organizačno-technické zabezpečenie, koordináciu zapojených subjektov, zabezpečenie vypracovania a predkladania dokumentov, monitorovanie a hodnotenie RIÚS, komunikáciu s RO pre IROP zabezpečuje *koordinátor pre RIÚS*.
- v rámci funkčnej štruktúry IROP plní úlohy *sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom* (ďalej iba „SO“) na základe písomnej zmluvy uzavretej s RO pre IROP v súlade s čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia).

Spôsob vzájomnej spolupráce koordinátora RIÚS a koordinátora pre UMR je nasledovný:

- výmena informácií pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení stratégie,
- operatívne a pravidelné stretnutia.

Rada Partnerstva pre RIÚS – je inštitucionalizovanou formou Partnerstva pre RIÚS a združuje orgány regionálnej samosprávy (vyššie územné celky), miestnej samosprávy (mestá a obce), štátnej správy, miestne iniciatívy a ďalších sociálno-ekonomických partnerov (podnikateľský sektor, záujmové združenia, tretí sektor) pôsobiacich na danom území a relevantných pre konkrétnu RIÚS/stratégiu UMR z hľadiska zákonom stanovených právomocí, vecnej alebo odbornej a územnej príslušnosti. V zmysle §15, bod (2) zákona o EŠIF sa spolupodieľa na príprave, schvaľovaní a implementácii RIÚS. Postavenie, zloženie a úlohy rady partnerstva upravuje štatút pre RIÚS, ktorý v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia vydáva MPRV SR.

4.2 Indikatívny časový harmonogram a finančný plán realizácie RIÚS

Súčasťou Dohody o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom a mestom Košice zo dňa 02.10.2014 (Príloha č. 2) bola aj dohoda o prerozdelení alokácií finančných prostriedkov medzi RIÚS Košického kraja a IÚS UMR Košice. Kritériom prerozdelenia finančných zdrojov je počet obyvateľov pripadajúci na mestské funkčné územie mesta Košice v pomere k celkovému počtu obyvateľov územia Košického kraja, podľa čoho na UMR pripadne 35% alokovaných finančných prostriedkov z prostriedkov určených pre RIÚS Košického kraja. Na realizáciu RIÚS Košického kraja tak pripadne suma 106,9 mil. EUR z celkovej sumy 164,5 mil. EUR. V rámci dohody bolo pre UMR Košice z tejto sumy vyčlenených ešte 2,7 mil. EUR na stredné školy na území mesta Košice, zostatková regionálna alokácia pre RIÚS Košického kraja je teda 104,2 mil. EUR.

Návrh rozdelenia alokácie ERDF podľa rokov a špecifických cieľov RIÚS (v €)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Spolu
Špecifický cieľ č. 1.1.1. Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy			4 626 000	5 011 500	5 397 000	5 397 000	5 782 500	6 168 000	6 168 000		38 550 000
Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy			1 945 800	2 107 950	2 270 100	2 270 100	2 432 250	2 594 400	2 594 400		16 215 000
Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte			739 526	801 154	862 781	862 781	924 408	986 035	986 035		6 162 720
Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú (poskytovanú na komunitnej úrovni)			887 400	961 350	1 035 300	1 035 300	1 109 250	1 183 200	1 183 200		7 395 000
Špecifický cieľ č. 2.1.2. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti			1 534 896	1 662 804	1 790 712	1 790 712	1 918 620	2 046 528	2 046 528		12 790 800
Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl			518 149	561 328	604 507	604 507	647 687	690 866	690 866		4 317 910
Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl			222 596	241 145	259 695	259 695	278 245	296 794	296 794		1 854 964
Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku			343 157	371 753	400 349	400 349	428 946	457 542	457 542		2 859 638
Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácie odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie			935 401	1 013 352	1 091 302	1 091 302	1 169 252	1 247 202	1 247 202		7 795 012
Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania			411 806	446 124	480 441	480 441	514 758	549 075	549 075		3 431 720

Návrh alokácií v rámci špecifických cieľov RIÚS

	REGIONÁLNA ALOKÁCIA				Zdroje MIMO regionálnej alokácie				SPOLU
	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	
Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji	60 927 720 €	7 167 967 €	3 583 984 €	71 679 671 €					71 679 671 €
Špecifický cieľ č. 1.1.1. Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy	38 550 000 €	4 535 294 €	2 267 647 €	45 352 941 €					45 352 941 €
Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy	16 215 000 €	1 907 647 €	953 824 €	19 076 471 €					19 076 471 €
Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte	6 162 720 €	725 026 €	362 513 €	7 250 259 €					7 250 259 €
Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	16 427 512 €	1 932 648 €	966 325 €	19 326 485 €	12 790 800 €	1 504 800 €	752 400 €	15 048 000 €	34 374 485 €
Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú (poskytovanú na komunitnej úrovni)	7 395 000 €	870 000 €	435 000 €	8 700 000 €					8 700 000 €
Špecifický cieľ č. 2.1.2. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti					12 790 800 €	1 504 800 €	752 400 €	15 048 000 €	15 048 000 €

	REGIONÁLNA ALOKÁCIA				Zdroje MIMO regionálnej alokácie				SPOLU
	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	
Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	4 317 910 €	507 989 €	253 995 €	5 079 894 €					5 079 894 €
Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	1 854 964 €	218 231 €	109 116 €	2 182 311 €					2 182 311 €
Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku	2 859 638 €	336 428 €	168 214 €	3 364 280 €					3 364 280 €
Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	11 226 732 €	1 320 792 €	660 396 €	13 207 920 €					13 207 920 €
Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácie odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie	7 795 012 €	917 060 €	458 530 €	9 170 602 €					9 170 602 €
Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania	3 431 720 €	403 732 €	201 866 €	4 037 318 €					4 037 318 €
SPOLU	88 581 964 €	10 421 407 €	5 210 705 €	104 214 076 €	12 790 800 €	1 504 800 €	752 400 €	15 048 000 €	119 262 076 €

4.3 Zásobník projektových zámerov

Indikatívny zoznam projektových zámerov tvorí samostatnú prílohu č. 6, v rámci ktorej sú zábery rozdelené na oprávnené a neoprávnené podľa IROP vo funkčnom území KSK, zábery obcí nad 2000 EO spadajúcich pod OP KŽP a zábery vo funkčnom území mesta Košice.

4.4 Monitorovanie realizácie RIÚS

Monitorovanie ako nástroj riadenia štrukturálnych a investičných fondov je pravidelná činnosť zameraná na sledovanie plnenia stanovených cieľov na jednotlivých úrovniach implementácie prostredníctvom systematického zberu a vyhodnocovania údajov a informácií. Monitorovanie pokroku v dosahovaní cieľov a plnení výkonnostného rámca sa vykonáva prostredníctvom merateľných ukazovateľov na všetkých úrovniach riadenia. Monitorovanie IROP, vrátane RIÚS a stratégie UMR, sa vykonáva v súlade so Systémom riadenia štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014-2020.

Monitorovanie je v podmienkach implementácie stratégií vykonávané SO pre IROP na základe **metodického usmernenia RO pre IROP** definujúceho úlohy a výstupy potrebné na zabezpečenie komplexného pohľadu realizácie IROP.

Metodické usmernenie zohľadní zabezpečenie, okrem iného, podkladov do výročných, záverečnej správy o vykonávaní IROP, výhľadového plánu implementácie IROP a informácie o realizácií IROP.

Monitorovanie RIÚS ako celku zabezpečuje zodpovedajúce SO pre IROP, ktoré zodpovedá za monitorovanie stratégie RIÚS a IÚS UMR ako súčasť RIÚS.

SO pre IROP predkladá podklady za RIÚS, vrátane stratégie UMR na základe žiadosti RO pre IROP (okrem vyššie uvedených napr. aj do správy o stave implementácie štrukturálnych fondov a pod.).

V prípade výročnej alebo záverečnej správy sú podklady týkajúce sa zodpovedajúceho RIÚS, vrátane stratégie UMR, brané na vedomie Radou Partnerstva. Predloženie tejto správy Rade Partnerstva zabezpečuje koordinátor RIÚS. Správu následne predkladá riadiacemu orgánu SO pre IROP, v termíne do 31. marca príslušného roka.

4.5 Hodnotenie realizácie RIÚS

Hodnotenie štrukturálnych a investičných fondov je kvalitatívnym nástrojom riadenia a prostriedkom prispievajúcim k zvýšeniu kvality, efektívnosti a účinnosti realizovania operačného programu. Jeho cieľom je zlepšiť kvalitu programovania a implementácie štrukturálnych a investičných fondov, zhodnotiť relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a dopad opatrení operačného programu.

Hodnotenie (predbežné, priebežné i následné) je realizované v súlade so Systémom riadenia štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014-2020. Pre RIÚS – ako implementačný nástroj IROP – je relevantné primárne priebežné hodnotenie. Za zabezpečenie hodnotenia IROP zodpovedá RO pre IROP. Pri príprave Plánu hodnotení IROP na programové obdobie 2014-2020, plánov hodnotení IROP na príslušný kalendárny rok, príp. ad hoc hodnotení RO pre IROP spolupracuje s koordinátormi RIÚS resp. stratégií UMR a SO pre IROP.

Koordinátor RIÚS informuje Radu Partnerstva o schválení plánov hodnotení a záverečných hodnotiacich správach.

Podporným prvkom zvyšujúcim kvalitu hodnotení počas implementácie bude pracovná skupina RO pre IROP pre hodnotenie za účasti všetkých SO pre IROP. Vznik, činnosť, úlohy, výstupy budú predmetom štatútu pre RIÚS tejto pracovnej skupiny.

V. PRÍLOHY

Povinné prílohy:

Príloha č. 1 Stručná charakteristika územia Košického kraja

- Zoznam použitých východiskových dokumentov,
- Zoznam subjektov tvoriacich širšie Partnerstvo (pokiaľ nie je totožné s Radou Partnerstva pre RIÚS),
- Zoznam členov Rady Partnerstva pre RIÚS,
- Zoznam subjektov tvoriacich územie funkčnej mestskej oblasti pre realizáciu opatrení udržateľného mestského rozvoja
- Zoznam a zloženie odborných poradných skupín a pod.

Ďalšie prílohy:

Príloha č. 2 Dohoda o spolupráci

Príloha č. 3 Plán rozvoja a modernizácie ciest II. a III. triedy na území Košického samosprávneho kraja „Regionálny MASTER PLÁN“

Príloha č. 4 Analýza železničných tratí v Košickom kraji

Príloha č. 5 Ústavná zdravotná starostlivosť v Košickom kraji

Príloha č. 6 Zoznam projektových zámerov

Príloha č. 7 Prehľad chránených území na území Košického kraja

Príloha č. 8 Prehľad vyhlásených maloplošných chránených území na území Košického kraja

Príloha č. 9 Stanovisko Ministerstva životného prostredia SR, Odbor štátnej geologickej správy

Zoznam skratiek:

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
CIZS	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti
CKO	Centrálny koordinačný orgán
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
ČOV	Čistička odpadových vôd
DI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
IKT	Informačné a telekomunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ITMS	Informačno-technologický monitorovací systém
IÚS UMR	Integrovaná územná stratégia Udržateľného mestského rozvoja
KSK	Košický samosprávny kraj
KURS	Koncepciou územného rozvoja Slovenska
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
Metodika pre RIÚS	Metodika pre prípravu a realizáciu regionálnej integrovanej územnej stratégie
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Malí a strední podnikatelia
MVO	Mimovládna organizácia
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
NFP	Nenávratný finančný prostriedok
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
OP D	Operačný program Doprava
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP VI	Operačný program Výskum a inovácie
PHSR KSK	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia

ROP	Regionálny operačný program
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SO pre IROP	Sprostredkovateľský orgán pre Integrovaný regionálny operačný program
SPOD a SK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
Štatút pre RIÚS	Štatút a rokovací poriadok Rady partnerstva pre RIÚS kraja na roky 2014 – 2020
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý
ÚIJ	Územná investičná jednotka
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR
VOD	Verejná osobná doprava
VÚC	Vyšší územný celok
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
ZMO	Združenie miest a obcí (regionálne zastúpenia)
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky
ŽSSK	Železničná spoločnosť Slovensko